МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ
1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 62 (4229). ЕРА, 26 май, 1966 шу. Мах 2 кеп.

КХАШКАРЧА БАЛХИЙ
КЕРДА ЭТАП

ЦІаккха ца хьийгача тайпара хьинаре къахьегаш ба укх шера КПСС XXIII съезда решенеша дегаш гІоздаьха бола вай республикера колхозхой, совхозий болхлой, юртбоахама специалисташ. ДІадахача шерашкачул дукха а дикагІа вІаштІехьдаьха, лакхарча агротехнически боараме чакхдаьлар гота балхаш. Эррига пропашни культураш, баьца дaараш дІадийна баьннаб колхозашкеи совхозашкеи.

Ханнахьа лаьтта кийч а даь агротехнико маяххара бІаьсти юв культураш дІаер боккхача лоархІаме хІама да. Цхьабакъда, гота балхаш мелла дика чакхдаьха дале а, дІайийнача культурашта лерттІа гІулакх ца дойя, хьувкъам чубахьаргбац боахамо. Из дика кхетадеш ба дукхагІа йолча колхозийи совхозийи кулгалхой, специалисташ. Цудухьа лакха хьувкъам чубара лоаттабеча къовсама шоллагІча этапе кхы а чІоагІагІа оарцагІбоах цар колхозхой, совхозий болхлой кхашта гІулакх дара. Итташ бригадаш, отделенеш дуккха колхозаши совхозаши я лаьттанцарча балхий культура лакхъяра яьржача социалистически яхьа юкъе а яха лакхача хьувкъама тІехьа шерра къовсам лоаттабеш.

Дика дІаболабаьб оасарцара къовсам Сунженски района Щеча Эскара цІерахча юртбоахама артела колхозхоша. Гидуаргаштеи хьажкІаштеи культиваци еш ба колхоза механизатораш. Овсарле лакха йолаш болх байта гІерт уж шоай техникага, эррига агрегаташа тІехкхоачашъю нормаш, хІаьта деш дола балхаш дика а ду. Къаьстта дика хьокхамаш да культиватор тІехьа а йолаш йолча МАЗ-1 яхача трактор тІа болх беча механизатора - коммуниста В. М. Кривцова. ХІара дийнахьа шишша - кхоккха норма йоаккх цо гидуаргашта культиваци еча, ше деш дола балхаш дика а деш. ХьажкІаштеи гидуаргаштеи культиваци яь баьннаб цу районерча Ленина цІерахча колхоза цхьоалагІча бригада механизатораш а.

Оасарцара къовсам дика дІаболабаьб Шелковски района «Коминтерн» яхача колхозе а. Цу колхоза шоллагІча комплексни бригада механизатораш цкъара культиваци яь а баьнна шозлагІа культиваци еш ба гидуаргаштеи хьажкІаштеи. Ханнахьа оарцагІбаьннаб кхашта гІулакх дара Ачхой - Мартана района «Лермонтовский» совхоза болхлой, кхыча дуккхача колхозийи совхозийи механизатораш.

Дукха ха йоацаш дийлхача догІаша дика новкъостал даьд дІайийна хІамаш хьатІаялийтара а, царга дегІдайтара а. Амма догІа дийлхачул тІехьагІа чехка дегІадоагІа оасар а. Цудухьа дуккхача боахамаша сихдаьд хІанз маххаш доахилга, культиваци елга, свеклашта кулгашца оасар делга. Цхьабакъда, оасара башха сагота бац цхьадолча боахамий кулгалхойн специалисташи.

Иштта гІулакхаш да «Ингушский» яхача совхозе кхоалагІча отделене. 950 гектара тІа йийнай укхаза гидуаргаш. Цу кхашта гІулакх де бокъонца оарцагІбаьннабац отделене кулгалхой. Цудухьа Грознера МалгІабике бодача наькъийстера 100 гектар оасаро хьалъюкъаш латт.

Оасара балхаш тІехьатетт Шаьла района «Джалкеи» «Шалинскийи» совхозий цхьайолча отделенешка. Шекара свекла дІайийна кхаш хІанз а гектарникашта дІадийкъа дац «Джалка» совхоза кхоалагІча отделене.

Оасарца лоаттабеча къовсама лоархІаме да хІанз хІара ди, хІана аьлча дІайийнача хІаманца дегІайоагІаш латт буц а. Из кхета а ца деш оасара балхаш тІехьадоахача кулгалхоша доккха зе ду шоай боахамашта, гурахьа чудахьаргдола ялат, гидуаргаш, шекара свекла кІезигъю.

Доккхий социалистически дехкараш тІайийцад укх шера вай республикерча юрта боахама къахьегамхоша Цар лерхІ паччахьалкхенга 178 эзар тонн шекара свеклаи 20 эзар тонн гидуаргаши йохка. Уж декхараш кхоачашдара чІоагГа къахьега дезаргда колхозхойи совхозий болхлойи. Кхаш оасарах цІендар, хьажкІий, гидуаргий, свеклай мугІарашта юкъе бІеха буц ца хилийтар цар декхар да.

Оасарца лоаттабеча къовсаме боккха лоархІам болаш ва механизатор. Бокъонца аьлча цунах тийша да дІайийна культураш хьувкъаелга. Цудухьа колхозийи совхозийи кулгалхой, специалистий, партийни профсоюзни организацей декхар да механизаторашта эшаш дола балха хьалаш ІалашдІар, кхашка балхаш деча пaха юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяр.

Кхашта гІулакх делга ханнахьа чакхдаккхара чІоагІа лоархІаме да техниках бокъонца пайда эцар, цунга шин сменах болх байтар. Болх беча агрегаташта эша доагор, запасной оатхалаш, хувцаш долa доакъош ханнахьа кхашка хьаккхахьа дева. ВІалла а мегаргдац хий дац, доагор дац, культиватора урсаш аьрхІа да яхаш агрегат сеца лоаттае Къаьстта теркам тІабахийта беза болх беш боахкача наьха къахьега безам хургбола гІулакх вІаштІехьдаккхара.

Оасарца лоаттабеча къовсаме чІоагГа лоархІаме я химически средствaш. Цудухьа колхозашкарчеи совхозашкарчеи ядохимикатех нийса пайда эцилга вІаштІехьдаккха деза специалисташа.

ХІанз кхашкара балхаш сихденнача хана берригa политически болх кхашка бе декхарийла я партийни организацеш. Кхашка е еза агитатораша беседаш, цига еша еза лектораша лекцеш.

Доккха декхараш латт хІанз культурни учреждений болхлошта хьалхашка а. Цар лоаттаде деза кхашка балхаш деш болча колхозхоштеи совхозий болхлоштеи культурно салаІара эша хьалаш. Даим хила деза станашка деша книжка, журнал, газет, цига хьокха деза кино, увттаде деза концерташ.

ЧІоагГа хьинар айденна накъа болх Нохч - ГІалгІайчен юрта боахама къахьегамхой СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш деча денна. Шеко яц цар юрта боахам дІахо дегІабоалабеча керда толамаш доахаргхиларах.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА ПЛЕНУМАХ БОЛА ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1966 шера 25 мае Кремле хьайийлар КПСС Центральни Комитета Пленум.

КПСС ЦК Пленуме дувца оттадаьдар «Фийг болча ялатийи кхыйолча юртбоахама культурайи лакхара а массаза хургбола а хьувкъам хилийтар духьа лаьтташта мелиораци елга шерра дегІадоалaдарах» дола дош.

Цу дешах доклад йир СССР-а мелиораци хинеи боахама министра нов. Е. Е. Алексеевске.

Пленуме доклад ювца йолаийр.

Пренеех къамаьлаш дир нн. К. Г. Пысина — РСФСР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместителa, Ш. Р. Рашидова — Узбекистана Компарте ЦК хьалхарча секретара, В. Г. Комяхова — Украина Компарте ЦК секретара, Г. С. Золотухина— КПСС Краснодарски крайкома хьалхарча секретара, М. Бейсебаева — Казахски ССР Министрий Совета председатела, Ф. С. Горячева — КПСС Новосибирски обкома хьалхарча секретара, П. М. Машерова — Белоруссе Компарте ЦК хьалхарча секретара, В. Е. Чернышева — КПСС Приморски крайкома хьалхарча секретара, И. Г. Кэбина — Эстоне Компарте ЦК хьалхарча секретара, В. В. Мацкевича — СССР юрта боахама министра, З. Н. Нуриева — КПСС Башкирски обкома хьалхарча секретара.

Пленум дІахо болх беш я.

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

КИЙЧЛУШ БА

СССР Лакхехьарча Совете хоржамий ден сийна йолаяь социалистически яхь денгара денга шерагІа яржъ Сунженски района юртбоахама къахьегамхошта юкъе. Дика вІаштІехьдаьхаи комплексни чакхдаха лерхІ цар дІайийнача культурашта гІулакх дара балхаш.

ХІанзалца ца хиннача тайпара къахьегама овсарле лакха йолаш къахьег Ленина цІерахча колхозе.

Доккха сийлен гІулакх кхаьчад цу артела колхозхошка—шоай юртахо Бибулатов Іаьлий Элмарза Советски парламенте харжа оттаве.

Іура дена сарралца хадац цхьоалагІча тракторни бригада кхашкара моторий таташ. Бибулатова бригаде санна дика вІаштІехьдаьха балхаш деш ба укхаза.

ДІайийнача гидуаргашта культиваци еш ба трактористаш Магомедов Мовсари Ясаков Юнуси. Царех хІаране планах 18 гектара тІа езача 26—27 гектара тІа культиваци ю. Оасар ду маххаш тІехьа долаш болх бу культиваторашa. Гидуаргаш дІадийнача 267 гектара тІа культиваци чакхйоалаш латт.

ХІанз кулгашца гидуаргаш нийлхъе болабеннаб. Цу балха аравоал мукъа мел вола бригала болхло. Дика къахьег цу балха тІа Мазаев Махьмада, Подорожный Ивана, Газиханов Салауде, хІаране ден нормах 0,40 гектаре езача 0,56 гектар нийлхъю цар хІара дийнахьа.

Денгара денга бІайхагІа хьеж малх. КІинеи мукхей фийг бузаш латт. ІажагІлу ка. Хьувкъам чуэца ха кастта хьатІакхоачаргья.

Ялат хьатІаувзаргдола колхоза керттера хьат цІенъяь тоаеш я, ялат чудоассадергдолча склада помещенешта дезинфекци ю. Слесарь Иванков Ивани моторист Османов Ісаи ялата сортировка еча шин машинаи кхаь зернопогрузчикаи ремонт йь баьннаб.

Асфальт йиллача хьатташта тІадолхача наькъашта тІо буллащ латт.

Кердача пятилетка хьалхарча шерара хьувкъам хьатІаэца дика кийчо е лерхІ колхоза центральни перевалка коллективо.

И. ГУЗЕЕВ.

ДОАКЪАР КИЙЧДУ

Юкъарча хьайбашта доакъар кийчдеш ба колхозийи совхозийи механизатораш.

ТІъоалагІа май хьатІакхоачаш эррига республике 21 эзар гектар дІайийнеи эрий тІаьннеи баьцаш хьекхай.

Царех дукхагІа яраш Грозненски, Наурски, Урус - Мартана, Шелковской районашка хьекхай.

Кийчъяь акташца хьайийцай цхьа эзар тонн йол, хІаьта 1602 тонн хьалхара силос дІаеллай.

Доакъара база вІашагІйоллара йоаиха еш цкъа дІайийча цхьан шереи дуккхача шерашкеи хьахула баьцаш дукхагІа дІайийнай укх шера юртбоахама къахьегамхоша. Цкъа дІайийча цхьан шера хьахула баьцаш 48 эзар гектари цкъа дІайийча дуккхача шерашка хьахула баьцаш 5,4 эзар гектари дІайийнай. Уж дІадахача шера хиннечул дукха дукхагІа я.

Доакъараш кийчдар— юртбоахама балхех лоархІамера этап я.

ДІайийначеи эрий хьатІаьнначеи баьций хІара гектар ханнахьа хьаиха, вІашна а теха хьайбашта кхоачам хиллал доакъар Іалашде декхарийла ба республика хІара боахама къахьегамхой.

ОАСАР КОТДОАЛАШ ЛАТТ

Укх шера 6000 гектар бІаьсти юв культураш дІайийнай МалгІабика района «Ингушский» яхача совхозе.

Цхьабакъда, белгалдаккха деза, укхаза цу культурашта доагГІа гІулакх ца деш ха дІайохийташ хилар.

Из бІаргаго йиш я цхьоалагІчеи кхоалагІчеи отделеней гидуаргаш дІайийнача кхашка хьежача.

ЦхьоалагІча отделенера 40 гектар гидуаргаш оасаро кІалйитай. Селла дукха оасар хІана далийтад оаш, аьнна, шийга хаттар дича дукха оасар долаш, аьттув боацаш денад ер шу, йоах, совхоза агронома Дзейтов Исраила.

Иштта жоп дала декхарийла вий-те хьувкъама кхел шийн кара йола специалист?

Гектарникашта 80 гектар шекара свекла дІайийкъай укхаза, цхьабакъда цар тІа деча балхашта тІахьожам лоаттабац. Цудухьа цхьабараш оасар даь боалаш боахк, вокхар вІалла болх дІа ца болабеш латт.

КхоалагІча отделене 950 гектар гидуаргаш я. ДІадахача шера цу культура дика хьувкъам кхебаьбар укхаза. Цхьабакъда, укх шера цу культура хьалага хьежача дог гІоздалац.

ЙиъалагІча бригаде гидуаргаш дІайийна 19 гектар юха аьхар. ХьатІаьнна гидуаргаш Іалаьмате нийлхен дукха оасар даьннеи хилар бахьан долаш да из.

ХІаьта иштта 25 гектар гидуаргаш юха аьхай шоллагІча отделене ялхлагІча бригаде а.

Юха аьхай ала атта да, цхьабакъда из боахама чІоагІа зе да.

Сел дукха оасар далар бахьан фуд? Эггара хьалха лаьттанна во обработка яь хилар, эррига фу молхаш теха хиннадац, цудухьа хьахиннар, кийяьккха мара да тІавоагІаргвоацаш да.

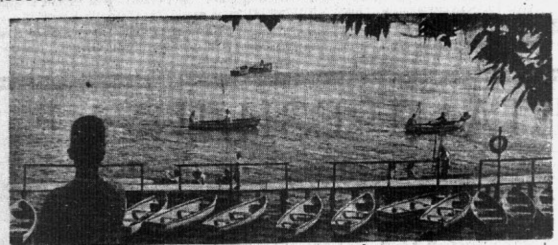
Дика хьувкъам кхебара хІанзчул тІехьагІа кхашка дукха къахьега деза «Ингушский» совхоза механизатораша.

ДІайийна культураш оасарах кІалхаръяхара эррига техника кхашка араяккха еза совхоза кулгалхоша.

В. ТАГУРОВ.

Къулбехьен буг. Культураи салаІареи Винницки парна лодочни станце.

Е. КОПЫТА сурт.
ТАСС фотохроника.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМОИ СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВАИ ШОАЙ ЛОІАМЕРА АФРИКАНСКИ МЕХКАШ ДАЬКЪАЛА ДУВЦАШ ДАХЬИЙТА МОАРШАЛ

Африка мукъаьккха Ди белгалдаккхарца дувзаденна СССР Лакхехьарча Совета Президиумои Советски правительствaи Африка мехкашкарча Советски посолашкеи ООН-ерча СССР викалгеи гІолла доттагІал тІехь моаршал дахьийтад шоай лоІамерча африкански мехкашка уж даьсъала дувцаш.

Моаршало йоах:

«Советски наха чІоагГа гІадбаха зув африкански халкъаша политически гІулакхашта шоай мукъагІеи экономически гІулакхашта шоай лоІамеи хилар, бокъонца къам юхаметтаоттаделга Іалашдар духьа хьегаш дола къа. хІаьта цу наькъа тІа цар толамаш доахаш хилар чІоагІа дика а хет.

Африкански континента халкъаша кІаьд ца луш къовсам лоаттабу шоай лоІаме, цхьатарра бокъонаш йолаш хилар, сага бокъоний сий дайтар духьа, пунца цар шоашкара дакъа лоац аламий машара, къамани социальнии прогресса гІулакха юкъе. Африкански халкъий из къовсам машар безача мехкаштен халкъаштеи дика хеташ а цар хьаллоацаш а ба, коталонаш йоахаш бода къамий кортамукъален болам юхасоцабе безам болаш болча империалистий, расистий, цар агентий гоамал хьалхьею цо. Цхьаккха а шеко яц, шоай паргІато бахьан долаш къовсам лоаттабеча халкъаша шоай мугІарий кхотадалари цхьоагІои чІоагІъергхиларах а империалистически державаша африкански мехкашка леладу гІулакхаш юхатоха царна ховргхиларах а.

Африкански халкъаша шоаш цІендаь лоала кІалхардахаргахьа, экономика, Іилма, культура дегІаккхуларгахьа, хьал - торо лакхъяргахьа лаьпача нийсача наькъа тІа уж массаза а хьал а лаьцад, лоацарг а да Советски Союза халкъаша.

СССР Лакхехьарча Совета Президиумои Советски правительствaи ловца баьккхар африкански мехкаштен халкъаштеи массане а юкъара чІоагІа машар болча хьалашка цар массе оагІорахьафа аьттув балари уж дикача хьала тІа хилари ловш.

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН, НОВКЪОСТИЙ!

1966 шера 30 апрелерча СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указаца лен, кІомал, хмель, гидуаргаш, кхыйола технически культураш хьувкъаеча, уж дукхагІа йоахача а кийчъеча а доккхий толамаш дахарах юртбоахама хьалха латтача йоккхача группана СССР-а орденаши медалаши еннай, цу даьнъе.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР-е ГІОЛЛА ЛЕНИНА ОРДЕН

Сайдахмадов Райбека — Шалински района «Автуринский» яхача совхоза бригадира.

КЪАХЬЕГАМА ЦІЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Бетерханов Мухадина Султана — Грозненски района коа тІара оалхазараш кхедеча Старо-Юртовски совхоза звеньевойна.

Тамазин Георгий Сафоновича — Шелковской района Ленина цІерахча колхоза бригадира.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Байсаева Патуна — Урус-Мартана района «Гехинский» яхача совхоза звеньевайна.

Белоусов Василий Ивановича — юрта боахама министерства вокккхагІа волча инженера.

Брюзгина Евгения Сергеевнайна — юрта боахама министерства йоккхагІа йолча экономиста.

Дегиева Ирамата — Шаьла района Куйбышева цІерахча колхоза колхозхочоа.

Жидков Виктор Дмитриевича — Сунженски района «Победа» яхача колхоза вокккхагІа волча механика.

Жуков Григорий Григорьевича — Грозненски района 1-ча Мая цІерахча колхоза бригадира.

Иванов Александр Николаевича — Сунженски района «Победа» яхача колхоза тракториста.

Колюжный Филипп Андреевича — «Чечингсельстрой» треста дІа-хьа лелача № 223 йолча механизированни колонна слесара-жестянщика.

Кункаев Ахьмада — Урус-Мартана района «Гехинский» яхача совхоза бригадира.

Кухаров Иван Петровича — МалгІабика района «Кавказ» яхача колхоза звеньевойна.

Латунов Петр Александровича — МалгІабика района «Кавказ» яхача колхоза бригадира.

Лабанцев Василий Никоноровича — Грозненски района колхозий юкъара гІишлош хьалъеча организаце директора.

Магомаев Дудара Ювсапа — Урус-Мартана района «Гехинский» яхача совхоза отделене управляющена.

Межидова Буккуна — Ножай-Юрта района Орджоникидзе цІерахча колхоза звеньевайна.

Межидова Задеша — Шаьла района «Автуринский» яхача совхоза болхлочоа.

Мустапаева Аьсета — Шаьла района Ленина цІерахча колхоза звеньевайна.

Умарова Іумара Шахидата — Шаьла района Ленина цІерахча колхоза шелковода.

Цагараев Хаида — Шаьла района Куйбышева цІерахча колхоза звеньевайна.

Юдин Андрей Никитовича — Грозненски района «Новый быт» яхача колхоза бригадира.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Абдулкеримова Йокъапа Хадшата — Урус-Мартана района «Гехинский» яхача совхоза звеньевайна.

Абуев Абой Романа — Урус-Мартана района «Гехинский» яхача совхоза директора.

Алиев Іабдул-Гирена — Ножай-Юрта района А. Шерипова цІерахча колхоза звеньевойна.

Альбеков Альбека Хаважа — Грозненски района «Горячеисточненский» яхача племенной совхоза звеньевойна.

Амаев Махьмада — Гудермески района «Кавказ» яхача колхоза звеньевойна.

Базгиев Халата Абойна — Сунженски колхозий юкъара гІишлош хьалъеча организаце шофера.

Гойчиева Халипата — Ведана района Ленина цІерахча колхоза звеньевайна.

Гуноев Дауда Геланена — МалгІабика района «Ингушский» яхача дулха-щурий совхоза бригадира.

Калугина Александра Мироновнайна — Шелковской района Менжинске цІерахча колхоза звеньевайна.

Крайнюков Андрей Илларионовича — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза тракториста.

Кривцов Владимир Михайловича — Сунженски района ЩІеча Эскара цІерахча колхоза звеньевойна.

Михалева Августина Федоровнайна — Сунженски района «Победа» яхача колхоза парткома секретара.

Мовсарова Айзуна — Ножай-Юрта района «Путь к коммунизму» яхача колхоза звеньевайна.

Овчаров Яков Трофимовича — Шелковской колхозий юкъара гІишлош хьалъеча организаце каменщиктий бригадира.

Патиев Черсечун Тухана — «Чечингсельстрой» треста № 5 йолча гІишлой-монтажни управлене комплексни бригада бригадира.

Трибунцов Николай Ивановича — Сунженски района «Победа» яхача колхоза тракториста.

Чаадаева Георгина Ивановнайна — «Чечингсельстрой» треста № 4 йолча гІишлой-монтажни управлене отделочни балхаш дерий бригада бригадира.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Амерханова Кхокхийна — Урус-Мартана района «Гехинский» яхача совхоза звеньевайна.

Бобов Иван Васильевича — Сунженски колхозий юкъара гІишлош хьалъеча организаце каменщикий бригадира.

Воронина Вера Ивановнайна — Сунженски района XIX-ча партсъезда цІерахча колхоза шелковода.

Гапонова Прасковья Васильевнайна — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза шелковода.

Дарчигов Махьмада — Ведана района Кирова цІерахча колхоза звеньевойна.

Доргобед Степанида Петровнайна — Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза звеньевайна.

Жовнер Александр Николаевича — Сунженски района XIX партсъезда цІерахча колхоза звеньевойна.

Ильясов Исраила Лечийна — Шаьла района Куйбышева цІерахча колхоза парткома секретара.

Канаева Дайзуна — Гудермески района «Кавказ» яхача колхоза колхозхочоа.

Лавренов Григорий Ивановича — Сунженски района XX партсъезда цІерахча колхоза тракториста.

Магомедов Махьмада Элимхьажийна — Шаьла района Ленина цІерахча колхоза бригадира-шелковода.

Межидов Межида Джунида — «Чечингсельстрой» треста № 2 йолча гІишлой-монтажни управлене отделочни балхаш дерий бригада бригадира.

Насонов Иван Петровича — «Чечингсельстрой» треста № 101 йолча дІа-хьа лелача механизированни колонна монтажникий бригадира.

Тимирсултанов Абубакара — Ножай-Юрта КПСС XXII съезда цІерахча колхоза звеньевойна.

Умарова Пазилата — Сунженски района Ленина цІерахча колхоза колхозхочоа.

Хизриева Асмаа — Шаьла района «Автуринский» яхача совхоза болхлочоа.

(ТАСС).

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Чаккхъяьлар тӀеххьара заняти

Политически просвещене системера дешара шу чакхдоалаш латт «Красный молот» яхача заводе. Итогови занятеш хиннай дукхагӀча цехашка. Цу тайпара заняти хилар юккхьанцарча политшколе дешача транспортни цехерча ладувгӀарий. Ювца оттаяьяр «Коммунизма материально - технически база хьалъяр духьа лоаттабу къовсам» яха тема.

ЛадувгӀараша шоашка деча хаттараштa телача жопашка хьежача гуш дар парте XXIII-ча съезда материалаш царна дика йовзаш а кӀоаргга Ӏомаяь а хилар. Шоаш къамаьл деча хана ладувгӀарех хӀаране цеха, завода, республика вахарца ювзар теоретически материалаш, гуш да пропагандиста нов. Литмона ладувгӀарех хӀаравар къаьста болх бе, кӀоарга уйла е, тема нийса яшха Ӏомаваь хилар.

— Каст - каста командировкашка хул цеха шофераш, тхона даим гу вай республике денгара-денга хула хувцамаш, сихха хьалъеш латт йоккхий гӀишлош, дегӀаух бӀарчча микрорайонаш, — лувц заняте ладувгӀараша — Кхоачамболаш да алхха вай заводе укх гаргӀарча хана хьалъяь керда гӀишлош белгалйича. Хьалъяьй чон лоаладу, нефтеаппаратурни цех, ширъяьй механически цех. Хьалъеш латт инженерни корпус, кхыйола гӀишлош. Иштта хьалъеш латт коммунизма материально - технически база.

Кхы а дукхагӀа да дӀахо йодача хана де деза гӀулакхаш, дукха я караерзае еза резерваш. Уж йийцар шоай тӀеххьарча заняте транспортни цеха юккхьанцарча политшколе дешараша.

ЛадувгӀараша нн. Жулова, Тырина, Мухаева, кхычар йоахар, коммунизма материально - технически база хьалъяра кхы а дикагӀа къахьега деза хӀара болхлочо, дӀадаха деза балха новкъарле еш дола кхоачамбоацараш. Цеха администрацена критика йир цар. Керда планировании экономически стимулировании яра долча хьалашка ла мегаргдолаш дац брак йола продукци арахецилга, дӀадаккха деза балха юкъера штурмовщина лелаелга. ХӀанз а нийслуш да заводе брак йола продукци юхаухийташ дола масалаш.

Шоай цеха а завода а болх тоабара йоакхо еш дар заняте хинна къамаьлаш, боккъонца дог а лазаш дувцар ладувгӀараша кхоачамбоацарех, гӀозбаьнна а болаш белгалдоахар кагӀдаьнна дика толамаш.

К. ТИМОФЕЕВ.

Халкъа тӀахьожам —боккха низ

Грозненски вагонни депо коммунистически къахьегама коллектив социалистически яхье масса а хана хьалха латт. Дика болх бу цигарча халкъа тӀахьожама группаша а.

Халкъа тӀахьожама группа балха кулгалдеш я пхи саг юкъевоагӀа бюро. Цун керте латт вагонни депо парторганизаце секретара заместитель, вагонашка хьожаш вола нов. Козарезов.

Тайп - тайпарча производственни участкашка вӀашагӀъеллай ворхӀ пост. ДукхагӀча даькъе хулча бесса царна керте латт хьинар дола, къахьегамхоша сийду нах. Масала, промывочно - пропарочни станце халкъа тӀахьожама поста керте латт мастер, коммунист нов. Балыкин, планови ремонта цехерча поста бригадир нов. Мурашов.

ХӀара квартале оттаяьча планах бу группаша болх. Доккха новкъостал ду группаша производственни план кхоачашъяра, балха тӀа нийслу кхоачамбоацараш дӀадахара, гуча а йоахаш бизза пайда эцийт производства чурча торонех. Масала, укх тӀеххьарча хана халкъа тӀахьожама комитета новкъостала йолча группа тохкам бир ремонт еча цеха арахецача продукце дикал миштай хьажара, пункте къахьегам малагӀча хьале, мишта вӀаштӀехьбаьккхаб, электроэнерги мишта йоаю, иштта дуккхача кхыча дешашка хьожаш. Шоаш баьча балхах хиннар депо кулгалхошка а партийни бюрога а дӀахойт новкъостала йолча группаша.

Группо кийчдаь массехк дош дийцар парторганизаце бюро заседане а района халкъа тӀахьожама комитето а. Масала, 1965-ча шера кхоалагӀча квартале ерригача депо гӀолла совгӀа электронерги йоаьяр. Электроэнерги дӀа мишта йохийт тахка лаьрхӀар. Гучадаьлар дукха кхоачамбоацараш: боагӀаш бола тӀахьожам бацар, нийса пайда эцацар цхьайолча мощностех, иштта кхыа. ТӀахьожама группа электроэнерги йоаяр гӀулакх тоадара де дезар белгалдаьккхар. Из бахьан долаш 1966-ча шера хьалхарча квартале 138 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхойир.

Боккха болх баьб группо вагонашка технически хьожача пункте къахьегама технологега хьожаш. Цига гучадаьлар дукхагӀа йола цистернаш мехкдаьтта чудотта хьаувттаеш деха лоамеш а иштта кхыдола кхоачамбоацараш а долаш хулга. Депо партийни бюро дӀачуелар тохкам баь материал.

Партбюрос дийцар «технически хьажара пункта технологически процесс телхаяра» дош. ХӀанз хӀара денбус цистернаш мишта юл хьожаш анализ ю, цулухьа геттара кӀезигденнад кхоачамбоацараш.

Вагонни депо партийни бюрос юкъ-юкъе ладувгӀ ший заседанешка группаша болх мишта бу. Беш бар боккха болх ба. Цхьабакъда, ала йиш яц халкъа тӀахьожама комитета новкъостала йолча группай балхаца цхьаккха а кхоачамбоацар дац, аьнна. Къаьстта белгалдаккха деза халкъа тӀахьожама комитета новкъостала йолча группаша мела бувзам лоаттабеш хилар общественни тӀахьожама звеньяшца—администраце боахама балха тӀахьожама партийни комиссешца, иштта кхы а.

Дукха ха йоапаш КПСС Октябрьски райкома бюрос дийцар халкъа тӀахьожама комитета новкъостала йолча группана вагонни депо партбюро кулгал мишта ду. Белгалдаьккхад, кулгал дика деш хилар. КПСС райкома бюрос вагонни депо халкъа тӀахьожама комитетий группай болх района массайолча группашта дӀабовзийта а балха опыт Ӏомае а могадаьд.

М. КОСТЮН,

КПСС Октябрьски райкома оргтдела заведующи.

АЙДЕННАЧА ХЬИНАРЦА

Доккхийча къахьегама толамашца накъа йоагӀаргья Надтеречни района «Минеральный» совхоза коллектив СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш деча денна. Кхоъ хоржама участок я совхозе вӀашагӀъелла. Царна керте оттабаьб из болх бовза новкъостий: С. Закриев, Х. Муртазалиев, О. Нурадиев. СССР Лакхехьарча Совете депутаталла харжа оттабаьча кандидаташта тӀехьа еча агитаце центр а хинна дӀаэттай хоржама участкаш. 80 гаргӀа агитатор юкъе а волаш хӀара участке агитколлективаш вӀашагӀъеххкай. Укх тӀеххьарча деношка чӀоагӀа дукха болх ба агитаторий бе безаш. КПСС XXIII съезда исторически документех бизза пайда эц цар. Совхоза болхлошка диллача царех дукхагӀбараш агитационно-массови балха юкъе дакъа лоацаш ба.

Боккхача лоархӀаме да агитатор дикагӀвола производственник хилар. ХӀанз хоржамашта хьалхарча хана дика кийчбеннача агитатораша дӀахьу совхоза болхлошта юкъе кхетама болх. Царех ба тха агитатораш нн. С. Абубакаров, И. Кацаев, С. Умалатов, Х. Махаев, Ф. Чередниченко, иштта кхыбараш. Хоржама участка планах бу болх, оттаь я дежурства график. Шоаш микрорайонашка хулаш агитатораш хьеж оттаяь списках нийса йий, беседаш ю, дуккхача хаттарашта нийса жопаш тел.

Дукха гӀулакхаш да хӀанз совхоза къахьегамхой де дезаш. Планах 80 тонн мара йоацача 19-ча июнага кхоачаш 90 тонн шура дӀаяла лаьрхӀад цар.

Геттара сихдаь дӀахьу совхозе жа лоргилга. Жа лоргача пункте лоргагӀба 17750 устагӀа. Йоккха опыт йолча жа лоргараша Газиев Малика, Шаипов Бексолта, Имсултанов Ӏимрана лакха дикал йолаш а тха ца доадеш а цхьан дийнахьа 75—85 устагӀа лорг. Жа лоргача пункта болхлой а дика къахьегарца накъа баха гӀерт хоржамаш деча денна.

Дукха ха йисаяц ялат чуэца а гӀожа доакъар кийчде а. ВӀашагӀеххкай йол хьокхаргӀола бригадаш.

Дукха низ тӀабахийта къахьега дийзад совхоза специалистий ялат чуэцара техника кийчъеш. 4000 гектара тӀара культураш чуэца езаш ба механизатораш. Гаьна дац тха совхоза ялат кхедераша СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара сийна Даьхен амбарашка эзараш тоннаш ялат чутосеаргдола денош.

У. ПАШАЕВ,

Надтеречни района «Минеральный» яхача совхоза парткома секретарь.

ДИКАЛ ЛАКХЪЕШ

Гудермесерча горпищекомбинате еш йола печенеш, пряникаш, Ӏажий пюре вай республике яйза ца Ӏеш дуккхача лоалахарча республикашка а йовз. Шоашкара продукци дӀаийеча организацешта маэшша из лоаттае карагӀдоал комбината коллектива. Социалистически яхье баьннача къахьегамхоша ханал кӀира хьалхагӀа кхоачашйир бий бетта задани. Дика къахьег цар май бетта а, хӀара денна тӀехкхоачашъю нормаш.

Яхье баьнначарна юкъе хьалха латт коммунистически къахьегама ударник йола нов. Шабаева керте латтача бригада коллектив. Иштта дика толамаш доахаш къахьег нов. Виситаева Бирланта кондитерий бригадас. Халданза шоай нормаш тӀеххкоачашъю болхлоша Магомадова Лидас, Новак Наташас, лаборанткас Коржева Нинас, кхычар а.

Н. ВОЛКОВ.

КОММУНИСТИЙН ПАРТЕ БОАЦАРИЙН БЛОКА КАНДИДАТАШ

АНДРЕЙ СЕРГЕЕВИЧ КЛЕПОВ

Грозненски крекинг-завода № 5 йолча коммунистически къахьегама технологически установка воккхагӀча операторалла болх беш ва Андрей Сергеевич Клепов. Из ваьв 1917 шера Саратовски області Широко - Карамышевски районерча Атаевка яхача юрта. 1933 шера ший дезалца цхьана Грозне венав. Шин шера деша ваьгӀав город Грозне Заводской районерча «Нефтеуч» яхача школе. 1935 шера Грозненски крекинг-заводе вахийтав, хӀаьта цига № 5-6 йолча установка тӀа оператора гӀончалла, операторалла, воккхагӀча операторалла болх беш а хиннав.

1938 шерагара 1940 шерага кхаччалца нов. Клепов А. С. Советски Эскаре гӀулакх деш хиннав, хӀаьта цул тӀехьагӀа крекинг-заводе юха а венав. Юххьанца цхьоалагӀча цеха воккхагӀча операторалла болх беш хиннав, 1941 шерагара 1951 шерага кхаччалца — термически крекинга установка начальникалла. Заводе мехка эггара хьалхара каталитически крекинга установка хьалйича, из цига воккхагӀча операторалла болх бе вахав.

Нов. А. С. Клепова кулгалдеча смена шерра-шера кхоачашъю мехкдаьтта продукташ яхара пачхаьлкхен планаш а социалистически декхараш а. ВорхӀ шера программа 1965 шера 25 феврале кхоачаш а яь, мехка кхы тӀа а бӀаьш эзараш сомий маьха продукци елар установка коллективо. Технологаша арахеца мехкдаьтта продукташ дикал лакха йолаш я.

Заводе хьинарера общественник махиллара вовзаш ва нов. А. С. Клепов. 1940 шера завода комсомольски организаце секретарь хиннав из. Кхо шу даьлча профсоюза цехкома председателалла хорж из. Цкъа хержа ца Ӏеш завода парткома а КПСС Заводской рейкома а члеnалла хийржав. ХӀанз парте Грозненски горкома член ва. XI областной партийни конференце КПСС обкома членалла а парте XXIII съезде делегаталла а хержар из.

№ 5 йолча установка технологаша республике эггара хьалхарчарца яьккхар коммунистически къахьегама коллектива сийлен цӀи. Цу юкъе доккха дакъа лаьцар воккхагӀа вола оператор нов. А. С. Клепов волча смена а. Цо дуккхача шерашкара ший опыт къонача производственникашка дӀател.

Ше юха ца кховеш нов. А. С. Клепова хьийга къа доккхийча правительственни совгӀаташца белгаллаьл. 1965 шера Ленина орден а «Серп и молот» яха Дошо Седкъа а луш Социалистически Къахьегама Турпала цӀи тиллай цунах. Цунна еннай иштта Къахьегама ЦӀеча Байракхеи «Знак почета» яхеи орденаш а «За трудовую доблесть», «За оборону Кавказа», «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941 — 1945 гг.» яха медалаш а.

Грозненски крекинг - завода, «Чечингстройтранс» яхача производственни объединене, «Грознефтехимстрой» яхача треста цхьоалагӀча гӀишлой-монтажни управлене болхлой, инженерий, техникий, гӀулакхерча наьха юкъарча собранешка массава раьза а волаш № 669 йолча Заводской хоржамий округе гӀолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутата кандидаталла оттаваьв Андрей Сергеевич Клепов.

Новкъостий харжархой! Массава раьза а волаш кхадж тассалаш Андрей Сергеевич Клепова тӀехьа!

БОРИС ВЛАДИМИРОВИЧ ИОГАНСОН

Борис Владимирович Иогансон ваьв 1893 шера город Москве машиннаькъа гӀулакхерча сага дезале.

Нов. Б. В. Иогансон — воккха советски живописец, СССР халкъа художник, искусствоведене доктор, профессор, СССР художествай Академе боккъалара член.

1913—1918 шерашка Борис Владимирович Иогансон деша ваьгӀав Москве живописа, ваяне, зодчества училище, хӀаьта цига художника - живописца специальность а Ӏомаяьй цо. 1918 шерагара 1931 шерага кхаччалца Москван а Херсонски області а тайп-тайпарча организацешка ший специальностагӀа болх беш хиннав.

1931 шера нов. Б. В. Иогансон Москве революце художникий ассоциаце курсашта керте эттав, хӀаьта 1935 шера Сурикова цӀерахча Московски пачхаьлкхен художественни института профессор а хиннав цунах.

1937 шерагара 1961 шерага кхаччалца Борис Владимирович Иогансон — СССР художествай Академе Ленина цӀерахча живописа, скульптура, архитектура Ленинградски института профессор.

1947—1958 шерашка нов. Б. В. Иогансон СССР художествай Академе Президиума член хиннав, 1958—1963 шерашка — СССР художествай Академе президент, 1959—1964 шерашка — СССР культура Министерства коллеге член.

1965 шера нов. Б. В. Иогансон СССР художникий Союза правлене хьалхарча секретаралла хорж.

Борис Владимирович Иогансон — реалистически сурта говз ва, цо йоккха влияни яьй Советски хьалашка из юхаметтаоттадарал дегӀадоаладараи. Советски халкъа из вовз «Коммунисташкара лоткъам эцар», «Къаьнарча уральски заводе» (цунах 1941 шера Пачхаьлкхен преми кхоачаьй цунна), «В. И. Ленина комсомола 3-ча съезде къамаьл дар» (цунах 1951 шера Борис Владимирович Иогансона шоллагӀа Пачхаьлкхен преми кхоачаьй) яхача а дуккхача кхыча а цо дийхкача суртех.

Борис Владимирович Иогансона цӀи вай Даьхен доазонел гаьнна арахьа а йовзаш я. Из творчески командировкаех ихав Австре, Венгре, Итале, Франце, ГДР, Чехословаке, 1958 шера из хержав искусствай немецки Академе сийлен членалла.

1943 шера нов. Б. В. Иогансон Советски Союза Коммунистически парте мугӀарашка вахав. Борис Владимирович Иогансона хьинаре дакъа лувц мехка общественни а политически а вахаре, из КПСС XXII-и XXIII-и съездий делегат хиннав.

Изобразительни искусство дегӀакхувлара юкъе гӀордаьнна чӀоагӀа дакъа лувцарах нов. Б. В. Иогансона шиъ Ленина орден еннай.

Грозненски районерча 1 Май цӀерахча юртбоахама артела колхозхой, Грозненски шурий совхозеи Аргунски кхачав машинаш еча заводеи болхлой а гӀулакхерча наьха а юкъарча собранешка массава раьза а волаш № 672 йолча Грозненски юрта хоржамий округе гӀолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутата кандидаталла оттаваьв Борис Владимирович Иогансон.

Новкъостий харжархой! Массава раьза а волаш кхадж тассалаш Борис Владимирович Иогансона тӀехьа!

ДАРЬЯ СЕРГЕЕВНА АСЕЕВА

Дарья Сергеевна Асеева—Шелковской районерча «Красный пахарь» яхача колхоза комсаш лелаеча хьалха латтача бригада бригадир я. Из яьй 1921 шера Ставропольски краерча Левокумка яхача юрта колхозхочун дезале.

Къахьега йолаеннай 1935 шера. Цо болх баьб Грозненски районерча № 15 йолча совхозе. Дай-мехка тӀом болабелча гӀоне нов. Д. С. Асеева Грознерча сельхозснаба военизированни охране гӀулакх деш хиннай. 1943 шера Грозненски юртбоахама техникуме деша яхай. Из йистеяьккхача, хьалхагӀа Ачикулакски МТС, цул тӀехьагӀа Карагалински МТС участка агрономалла болх беш хиннай.

Нов. Д. С. Асеева Карагалински «Красный пахарь» яхача юртбоахама артеле я 1949 шера денз. Дукха ха яьккхай цо колхоза агроном йолаш. 1957 шера комсаш лелаеча бригада керте эттай из, хӀаьта хӀанз а тӀехьа цунна кулгалдеш а я. Цо ше дӀахьеххай дика специалист а юртз боахама производство лерттӀа вӀаштӀехьъяккха ховш йола организатор а махиллара.

Ший дукхача шерашкара опыт, дуккха а йола знанеш нов. Д. С. Асеевас тӀаухийт комсий плантацей хьувкъам алсамбаккхара. Социалистически яхьа юкъе хьалхара моттиг яккхара къовсам а лоаттабеш, цо кулгалдеча бригада 1965 шера шийна тӀачӀоагӀъяьча латаш йолча комсий 39 гектарах хӀаране тӀара планах чуэца йийзача 75 центнера меттел 140 центнер комсаш чуийцар.

Плантацей хьувкъам лакхбарца бригада новкъостал ду боахама экономика чӀоагӀъяра. Укх дӀадахача кхаь шера чухьа колхоза комсаш лелаярах хула пайда дегӀабенаб 163 эзар сомагара 248 эзар сомага кхаччалца.

XXIII партийни съездо деташ айдаьча комсаш лелаераша къовсам лоаттабу комсий хьувкъам дӀахо а лакхбара. Бригада толашагӀча ханашка а дикал лакха йолаш а чакхдаьхад бӀаьстийнара балхаш, толамца кхоачашдаьд комсашта подкормка елга, хиланза яргӀсацача бозраме гемеш кийчъяьй.

Лакха производственни хьокхамаш хиларах нов. Д. С. Асеевайна шозза Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота еннай, «Юрта боахама отличник» яха значок еннай.

Нов. Д. С. Асеевас хьинаре дакъа лувц общественни вахара юкъе, колхозхошта юкъе, района беррига къахьегамхошта юкъе сий деш я. Из цкъа хержа ца Ӏеш станични Совета депутаталла хийржай. Къахьегамхой депутатий Шелковской районни Совета депутат я из.

Шелковской районерча «Красный пахарь» яхача юртбоахама артела колхозахой а Наурски районерча «Советская Россия» яхача совхозеи Шелковской юкъерча школай коллективай а юкъарча собранешка массава раьза а волаш № 675 йолча Наурски хоржамий округе гӀолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутата кандидаталла оттаяьй Дарья Сергеевна Асеева.

Новкъостий харжархой! Массава раьза а волаш кхадж тассалаш Дарья Сергеевна Асеевайна тӀехьа!

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

(Инстедоалар. Долалур № 61 йолча номер тӀа).

Маслова Феодосия Никифоровнайна — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза звеньевайна.

Махтиев Ахьмада Мухдана — Урус-Мартана района Мичурина яхача совхоза болхлочоа.

Мишкичев Федор Григорьевича — Гудермесски района «Джалка» яхача совхоза бригадира.

Можаев Григорий Ефремовича — Сунженски района XX партсъезда цӀерахча совхоза болхлочоа.

Муцольгов Къамбулата Бембулата — Наьсарен района «Экажевский» яхача совхоза звеньевойна.

Музаалаев Эрзона — Ведапа района Кирова цӀерахча колхоза звеньевойна.

Мыгыев Александр Анисимовича — Шелковской района Менжинске цӀерахча колхоза звеньевойна.

Насенникова Елена Григорьевнайна — Сунженски района XX партсъезда цӀерахча колхоза звеньевайна.

Неклюдова Екатерина Тимофеевнайна — растенеш лораяра йолча Нохч-ГӀалгӀай станце Сунженски отряда керттерча агронома.

Олейникова Елена Ивановнайна — производственни консервни объединене Грозненски сомий-баьца даарий совхоза бригадира-плодовода.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Осецкий Александр Ивановича — Грозненски района № 3 йолча сомий-баьца даарий совхоза парткома секретара.

Павленко Георгий Степановича — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза тракториста.

Полюхов Борис Ивановича — «Чечингушводстрой» гӀишлошъеча управлене № 3 йолча гӀишлой-монтажни управлене экскаваторщика.

Прокофьев Семен Васильевича — Наурски района «Советская Россия» яхача колхоза тракториста.

Соколенко Любовь Игнатьевнайна — Ачхой-Мартана района «Орджоникидзевский» яхача совхоза звеньевайна.

Стрелецкая Надежда Георгиевнайна — Сунженски района «Победа» яхача колхоза звеньевайна.

Стыценко Михаил Максимовича — Наурски района «Терский» яхача жа леладеча совхоза тракториста.

Тарасова Лидия Петровнайна — Наурски района Калинина цӀерахча совхоза агронома.

Федорова Любовь Ивановнайна — Грозненски района 1 Мая цӀерахча колхоза звеньевайна.

Хасарова Айманена — Советски района Ленина цӀерахча колхоза звеньевайна.

Хашиев Бексолта Къурейша — Алхан-Чуртский республика юкъара хий дехкача оросительни система аьшнапхьара.

Чичаева ПаьтӀамата — Грозненски района № 3 йолча сомий-баьца даарий совхоза звеньевайна.

Шведенко Мария Семеновнайна — Наурски района «Победа» яхача совхоза болхлочоа.

Шейкина Ольга Павловнайна — Сунженски района Цӏеча Эскара цӀерахча колхоза колхозхочоа.

Ярославская Любовь Николаевнайна — Наурски района «Комсомольский» яхача совхоза бригадира.

Яценко Ирина Антоновнайна — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза звеньевайна.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Азарова Анастасия Филипповнайна — Сунженски района «Победа» яхача колхоза звеньевайна.

Арсакаев Узу Дудуйна — Грозненски района «Новый быт» яхача колхоза бригадира.

Артамонова Лидия Илларионовнайна — Грозненски района № 2 йолча шурий-баьца даарий совхоза болхлочоа.

Бабкин Федор Яковлевича — хин боахамен хий дехкача лаьттанни министерства инженера.

Бачурина Мария Ивановнайна — Наурски района Ленина цӀерахча совхоза бригадира.

Белогурова Анна Васильевнайна — Грозненски района Грозненски шурий совхоза бригадира.

Борзенко Михаил Павловича — Наурски района «Калиновский» яхача совхоза тракториста.

Витушев Маций Халата — Грозненски района № 3 йолча сомий-баьца даарий совхоза профсоюза болхлой комитета председатела.

Воробьев Александр Мироновича — Грозненски опытно-мелиоративни станце Ӏилма болхлочоа.

Галипов Махьмуда — Ачхой-Мартана «Новосельский» яхача совхоза звеньевойна.

Голева Елена Петровнайна — Сунженски района «Ассинский» яхача совхоза звеньевайна.

Горская Полина Васильевнайна — Грозненски района Ленина цӀерахча колхоза колхозхочоа.

Дадаева Дадий Маржана — Грозненски района № 2 йолча шурий-баьца даарий совхоза болхлочоа.

Дермотханова Завжана — Гудермесски района «Новогрозненски» яхача совхоза болхлочоа.

Емельянов Петр Максимовича — Сунженски района XIX партсъезда цӀерахча колхоза поливальщика.

Жирова Пелагея Васильевнайна — Сунженски района XX партсъезда цӀерахча колхоза звеньевайна.

Жихарев Виктор Григорьевича — Наурски района «Победа» яхача совхоза тракториста.

Завражный Леонид Константиновича — Сунженски района «Знамя труда» яхача районни газета редактора.

Закаева Винатуна — Грозненски района «Аргунский» яхача сомий-баьца даарий совхоза болхлочоа.

Засеева Вера Алексеевнайна — Ачхой-Мартана района «Орджоникидзевский» яхача совхоза бригадира-агронома.

Ивакин Алексей Матвеевича — Грозненски района № 3 йолча сомий-баьца даарий совхоза керттерча экономиста.

Имагожев Эльбердий Башира — Наьсарен района «Экажевский» яхача совхоза бригадира.

Кирилина Лидия Степановнайна — Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза звеньевайна.

Кондратьев Иван Павловича — «Чечингушводстрой» гӀишлошъеча управлене № 5 йолча гӀишлой-монтажни управлене буровой мастера.

Коробов Борис Егоровича — Сунженски района «Победа» яхача колхоза колхозхочоа.

Крымова Софья Тарасовнайна — Сунженски района «Ассинский» совхоза звеньевайна.

Кунинький Клавдия Максимовнайна — Шелковской района «Червленский» яхача совхоза звеньевайна.

Кутилова Лидия Ивановнайна — Грозненски района № 2 йолча шурий-баьца даарий совхоза бригадира.

Левда Александра Сергеевнайна — Грозненски района № 3 йолча сомий-баьца даарий совхоза звеньевайна.

Лукьянов Николай Ивановича — Сунженски оросительни системай управлене хин объездчика.

Магомадова Айхолома — Шаьла района «Южный» яхача совхоза болхлочоа.

Мачнев Михаил Романовича — Наурски района «Наурский» яхача совхоза тракториста.

Мекешев Таха Нурбена — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза керттерча бухгалтера.

Муругов Юрий Емельяновича — сомийн сомий-комарийн питомникай управлене воккхагӀа волча агронома.

Мусаева Бикатуна — Урус-Мартана района Мичурина цӀерахча совхоза болхлочоа.

Наспиов Адама — Наурски района «Советская Россия» яхача совхоза болхлочоа.

Панасенко Евдокия Александровнайна — Шелковской района Менжинске цӀерахча колхоза звеньевайна.

Попова Зоя Тихоновнайна — производственни консервни объединене Грозненски сомий-баьца даарий совхоза болхлочоа.

Попов Петр Никитовича — Шелковской района государственни статистика инспектора.

Сасина Зинаида Александровнайна — Сунженски района XIX партсъезда цӀерахча опытно-хьокхама колхоза звеньевайна.

Уманцев Григорий Антоновича — Шелковской хин управлене тракториста - бульдозериста.

Умрихина Надежда Владимировнайна — Шелковской района Кирова цӀерахча колхоза звеньевайна.

Усаев Уса Ӏисийна — Надтеречни района «Братский» яхача совхоза бригадира.

Хазбулатова Аьсета — Шаьла района «Южный» яхача совхоза звеньевайна.

Цепин Николай Александровича — Наурски района «Наурский» яхача совхоза парткома секретара.

Чернозубов Иван Ивановича — Ачхой-Мартана района «Орджоникидзевский» яхача совхоза керттерча агронома.

Чернова Надежда Петровнайна—Шаьла района «Южный яхача совхоза болхлочоа.

Чеснокова Мария Михайловнайна — Сунженски района халкъа контрола председатела.

Шамсадов Хас-Махьмада— производственни консервни объединене Грозненски сомий-баьца даарий совхоза болхлочоа.

Шарова Мария Михайловнайна — Гудермесски района «Джалка» яхача совхоза звеньевайна.

Шевченко Павла Всеволодовнайна — Грозненски района № 3 йолча сомий-баьца даарий совхоза звеньевайна.

Шестопалова Анна Михайловнайна — Грозненски района Ленина цӀерахча колхоза звеньевайна.

Шибанова Анна Степановнайна — Грозненски района № 3 йолча сомий-баьца даарий совхоза звеньевайна.

Яновский Николай Андреевича — «Чечингушводстрой» гӀишлошъеча управлене № 2 йолча гӀишлой - монтажни управлене экскаватора машиниста.

* * *

Краевой, областной, республикански (АССР), юртбоахама, заготовительни, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацешка гӀолла.

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР-е ГӀОЛЛА «КЪАХЬЕГАМА ЦӀЕЧА БАЙРАКХА» ОРДЕН

Лазарев Алексей Федоровича—«Чечингушводстрой» гӀишлошъеча управлене начальника.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Середа Анастасия Андреевнайна — КПСС обкома инструктора.

Федотов Иван Михайловича — Нохч-ГӀалгӀай АССР-а юртбоахама министерства керттерча агронома.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Клюкин Никандр Степановича—«Чечингушводстрой» гӀишлошъеча управлене керттерча инженера.

Попов Василий Васильевича — «Сельхозтехника» республикански объединене председатела заместителa.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Крепкова Евдокия Ивановнайна — юртбоахама продукце дикалга хьожача пачхьалкхен инспекце управлене йоккхагӀа йолча инспектора.

«СЕРДАЛО»
2-гӀа агӀ. 26 май, 1966 шу.

КПСС XXIII съезда решенеш—вахаре!

БОАХАМА ЭКОНОМИКА ЛАКХЪЯРА

Обществана, боахама беча пайдага, беча балха дикалгеи дукхалгеи хьежжа бу вай мехка сага мах. Ший балхах хьахулачун бевам тIабохийтаргболаш дика болх барах алапи а лакхагIа дар хьожаду.

Бригадай, фермай, бIарччача коллективай балха итогаш еча хана, цар къахьегамах хьахиннар, лаьттах, машинех, производства кхыча средствах мишта пайда эц къьгта хьахьокхаш показателаш я.

Уж показателаш дика йовз тха совхоза дукхахча болхлошта, звеньевойшта, бригадирашта, кхычарна. Масала, растениеводстве беча балха дикала мах хьувкъамга хьежжа бе мегарба оал каст - каста. Нагахьа санна хьайбаш леладерий къахьегама мах беш хилча хьайбай продуктивностал чIоагIагIа дог тешадеш кхы показатель хила йиш яц.

Бакъда, дукхахча хана денз дукхьал хьайбай продуктивностагеи кхашкарча хьувкъамгеи хьежжа мара мах бацар тха совхозе балхах хьахинначун.

Цхьабакъда, уж показателаш мел боккхача лоархIаме яле а хIаьта а масса оагIорахьарен нийсен къахьегама мах бара боарам бац.

Из къаьстта холуш да хIана, лакхара хьувкъам кхебара, хьайбашта дукхагIа дулх тIакхетийтарай шура дукхагIа яккхарай мел дIадахийтад яха дош совхоза хIара болхлочунга кхоачача хана.

ХIара шера дукха зе дора тха совхозе.

Совхоз даим тIехьалаттачарех хилар бахьан дар, боахам нийса лелабе а материально - ахчан средствах эффективно пайда эца а ца хар. Дахача шера къаьсткъаьста доакъош дегIа даккхара анализ яцар, растениеводстван хьайбайи продукташ яхарга мел дода хьажацар.

Юкъара производство дика вIаштIехьъяккхара йола тешшамера метод — боахама расчет телхайора.

ДIадахача шера апрель беттаденз тха совхоза юкъейоалайир хозрасчета элементаш. ХIара тракторни бригадана, шурий-товарни фермана, хьакхий фермана, шекара свеклаи хьажкIаи кхееча звеньяшта дIайовзийтар алапега, доагорага, доакъарга, запчастешка дIадаха деза ахчан лимиташ.

1965 шера дукха средствах кхое торо хилар тха совхоза материальни стимули хозрасчета элементаши юкъейоалаярах. Шена ахча 1835 сом пайда хилар соахка совхоза.

Экономически анализа бюро вIашагIъеллай совхозе. Бюро членаша гучайоах пайда эцанза йола резерваш, кхоачамбоацараш дIадахара йола рекомендацеш кийчъю, цул тIехьагIа бригадай, фермай, отделеней производственни собранешка ювц уж рекомендацеш.

Цу дерригане новкъостал ду тхона совхоз рентабельни боахамий мугIарашка хилийта.

Укх шера а дика толамаш даьхад совхоза коллективо. Хьалхарча квартале пачхаьалкхенга шура йоахкара план 116 процент кхоачашъяьй. ДIадахача шера цу ханаца нийсдича хIара кхоабача Iаттагара 54 килограмм дукхагIа шура яьккхай. Цул совгIа, из яккхарга дIадодар кIезиг а деннад.

Дика хьокхамаш даьхад кхоалагIча отделене нов. Галаев бригадир волча ферма хьайбаш леладераша. Планал совгIа 116 центнер шура яьккхар, 25 центнер дулх тIакхетийтар. Цхьа центнер дулх тIакхетийтара планах 19,5 доакъара единица яхийта езача 9,5 мара дIаяхийтаяц.

Цхьабакъда, во лел цхьоалагIча отделенера гIулакхаш. Хьалхарча квартале планах йоагIачул 225 центнер кIезигагIа шура яьккхар укхаза, е хIара кхоабача Iаттагара 35 килограмм кIезигагIа. Цхьа центнер шура яккхарга планах 13 сом 46 кепиг дIадаха дезача 29 сом 72 кепиг дIадода укхаза. Иштта во да дулх тIакхетийтара гIулакх а. Хьалхарча квартале планах доагIачул 38 центнер кIезигагIа тIакхетийтар дулх. ХIаьта дулха цхьа центнер яккхарга дIадодар лакха а хилар, планах 74 сом 30 кепиг дахийта дезача 192 сом 88 кепиг дIадахийтар. Цхьа центнер дулх тIакхетийтара планах 10,5 доакъара единица яхийта езача 28,05 доакъара единица дIаяхийтай. Из деррига а отделеней фермайи кулгалхошей специалисташей шоай декхараш тесса леладарах да. Iалаьмате кIезига йоакх укхаза хьайбай продукци, хьалхарча квартале отделеней фермаи 15557 сом зе деш 33100 сом дIадахийтад.

Иштта, дика лелац шоллагIча отделенера гIулакхаш. Цунца цхьана белгалдаккха деза хьакхий ферме дика толамаш даьха хилар.

Паччахьалкхенга дулх доккхара план 144 процент кхоачашйир ферма. Планах 81446 сом дIадахийта дезача 44776 сом мара дIадахийтанзар укхаза хьалхарча квартале. ХIаьта цу хана хинна пайда 10 эзар сом а ба.

Во толам баьккхабац совхоза къахьегамхоша растениеводстве а. Агротехнически хьалашка дика обработка яьча лаьтта дIайийнай бIаьсти юв культураш.

ДукхагIа ераш зяба аьха хиннача лаьтта дIайийра. Нагахьа санна бIаьсти аьхача лаьтта дIадахача шера 4500 гектар йийнаяле, укх шера 1000 гектар мара йийнаяц.

Иштта дале а дукха кхоачамбоацараш да совхозе. ЦхьацагIолча бригадашка ханнахьа яц агротехнически мероприятеш. Иштта, масала цхьоалагIчеи шоллагIчеи бригадашка гурахьа юв культураш дIайийнача лаьтта оасара дукхьал молхаш тохара балхаш дукха тIехьадаьха дIадоладир.

М. БУЛГУЧЕВ,
МалгIабика района «Ингушский» яхача совхоза керттера экономист.

КЕПАЙОАЗОН ДЕКХАР

Доккхий да вай советски халкъо экономикеи культуреи лакхъеш даьха толамаш. Парте нийсача кулгалца Iалаьмате доккхий гIулакхаш карагIдаьннад советски наха промышленносте, юртбоахаме, культурни фронте.

Из хьахьекхар 8-ча апреле шийболх чакхбаьккхача парте XXIII-ча съездои цуи решенешеи. Цо гучадаьккхар миллионаш коммунисташ чубоагIаш йола Ленински парти кхы а чIоагIагIа идейно дегIаена, организаторски низ чIоагIбенна, авангардни лоархIам лакхбенна хилар.

Кхыча гIулакхашца цхьана съездо белгалдаьхар идеологически балха проблемаех дола дешаш а.

Съездо тIанийцача соцамаша ерригача партийни организацештеи кепайоазон болхлоштеи хьалхашка декхараш оттадир: масса оагIорахьара дашха а доашхаш, съезда соцамаш къахьегамхошта юкъе шерра доаржадар.

Белгалдаккха деза из болх вай республикерча городийи районийи парторганизацешцеи идеологически болхлошцеи цхьана моттигерча газеташа лерттIа дIахьош хилар.

АргIан съезд гуляра хьакъехьа КПСС ЦК Пленумо соцам бича денз, съездо ший болх дIахьош а, цул тIехьагIа а нийса пропаганда е доладелар районни газеташ. Хадданза цар оагIонаш тIа хилар, съезда Директивай проект къоабалъеш, «КПСС XXIII-ча съезда дика накъа долх», «Парте XXIII-ча съезда соцамаш кхоачашдергда», яха рубрикаш.

Газеташа доккха гIо дир республикерча партийни организацешта а дерригача Нохч-ГIалгIайчен къахьегама халкъашта а кердача шера хьалхарча кварталеи иштта биъ беттеи промышленностои юртбоахамои тIанийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачащде.

Хьалхашка латтача декхарех къаьстта дика кхеташ а, парте дош халкъама дарра дIадовзийташ а ба Шаьла районерча «Коммунизман Байракх», Урус - Мартана районерча «Ленинская правда», Сунженски районерча «Къахьегама Байракх», Гудермесски районерча «Ще Байракх» яхача а, иштта кхыдолча а газетий болхлой. Районни газеташа арахийцача ерригача материалий хьисап дича, вай лакхе белгалдаьхача газеташ тIа аханел дукхагIа я съезда решенеш ювца материалаш, чулоацам кIоарга болаш а парте съезда решенеш дика йоашхаш а я царех дукхагIъяраш.

Укхаза масалана доаладе мегаргда Грозненски районе арадувлаш дола «Заветы Ильича» яха газет. Цун оагIонаш тIа каст-каста го йиш я хьалхашка латтача декхарех къахьегамхой дика кхетаргболаш язъяь статьяш, дувцараш, кIоаргга чулоацам болаш язъяь кхыйола материалаш.

Доккха дакъа лоац газета балхаца юрташкарча корреспондентий активо, специалисташа, партийни болхлоша.

Газета болхлой дика низ кхоач къахьегамхошта — коммунизман гIишло хьалъерашта дагалаттар хьалхаца.

Март бетта арадаьннача «Заветы Ильича» яхача газета 26-ча номер тIа парте Директивай проектах Нохч-ГIалгIай республика заслуженни механизатора «Староюртовски» совхоза хьажкIаши шекара свеклаи лелаеча механизированни звено кулгалхочо, орден лелаеча Эльмурзаев Висийта яздора: «Сай еррига ха хозахеташ дIаеннай аз ялаташ кхедеш кхашка деча балхашта. Цхьабакъда, XXIII-ча съезда Директиваша юртбоахама производство укх кердача пхе шера планах кхы дIахо а лакхъяра даьчул доккхагIа гIулакх дайнадац сона. Вай юрташкарча механизаторий декхар да техникана дика доал а деш, юртбоахама балхашта йизза механизаци яр.

Парте хьалхашка оттадаь декхараши цун сийлахь-йоккхий планаши кхоачашъе хьаштдолаш, беррига коммунисташи къахьегамхойи цу доккхача гIулакха шоай хьаькъали низи ца кхобеш хиларах кхы цхьаькха масал а доаладаьд «Заветы Ильича» яхача газето:

Март бутт чакхбоалаш арадьннача газета 33-ча номер тIа Грозненски районерча № 1 йолча шурий совхоза директора И. М. Синяткина язду: «Вай парте керда Директиваш дег тIара къоабал а еш, сона ловра цу хьакъехьа дагавала; совхозий боахамашка комбикормаш шоаш кийчъелга дIадаккха дезар. ХIана аьлча царех тоха езаш йола компоненташ дукха кхоачамбоацараш долаш хиларца, цар дикал лоха хул.

Директиваш тIа белгал ма даккхар 1970 шера пачхаьалкхено арахецаш йола комбикормаш дика хургья, цар белково- витаминни боарам шозза лакхлургба, цул совнагIа доакъара дрожжеш арахецилга а 800—900 эзар тоннага кхоачаш дегIадоагIаргхилар а Iалаьмате дика гIулакх да. Иштта лоархIамера гIулакх да баьцех даьккха докъарийна лаьрхIа хьоар 2—2,5 миллион тоннага кхоачаш арахецаргхилар».

Бахача наха чуIе цIеноп дар 1,3-зза лакхлургхилар а белгалдаьд съездо. Цхьабакъда, из боарам хьалхарча 2—3 шера юрташка еш йола гIишлош 1,5-зза лакхлургйолаш нийсбича бакъахьа хургдар, хIана аьлча колхозийи совхозийи кадраш шоай вахара хьал дика Iалашдича балхаш тIа дIачIоагIлургбар. Цу тайпара кIоарга дешаш гIеттаделга да газетаи из дешаш бараштеи юкъе хадаргбоаца бувзам лоаттабер. Иштта дика дIаоттабаьб шоай болх цхьадолча кхыча газетий редакцеша а.

Из иштта дале а ца хьоахадича далац, шоаш юхаметтаоттадаь цхьа шу дале а цхьадолча районни газеташа шоай балха актив кIезига юкъеозаш хилар. Из бакъхилара дола масал да цу газеташ тIа партийни организацей кулгалхоша, мугIарерча коммунисташа, хьалхле лелаеча производственникаша, хьайбаш леладераша, кхычар а язъяь статьяш, очеркаш, кхыйола материалаш кIезига хилар. Нагахьа хилча а информацей хьисапе, чулоацам лоха болаш хул уж.

Цунах гуш да газет ший ханнахьа арадахара цун редакце коллективо йоагIача беса йоакхо еш ца хилар. КIезига араювлийт моттигера материалаш.

Каст - каста бIарчча оагIонаш дIалоацаш центральнии республиканскии газеташ тIара, журналаш тIара иштта брошюраш тIара а хьаийца йоккхий статьяши дувцараши ТАСС-ан АПН-ен материалаши хул цхьадолча районни газеташ тIа кепатехе. Цу тайпара во арадоах Советски района «Ленинец», Надтеречни района «Коммунизман никъ», Ведана района «Колхоза вахар» яха газеташ. Уж кхоачамбоацараш ма хулла сихагIа дIадахара де йиш яр де деза цу газетий редакцеша.

Парте съезда решенеш йизза кхоачашъяра пайда эца беза вай воайгарча дерригача идеологически гергзах, цу хьакъе шоай декхар кхоачашдеш хила еза пропагандаи агитацеи КПСС райкомий отделаш, культура учрежденеш, кепайоазон органаш. Уж органаш декхарийла я съезда документаш халкъа шерра дIадовзийтара де мел эшар де.

ДИЦЦЛУРГДОАЦА ДИ

«Со—Советски Союза гражданинва». Из тема йолаш яр укх деношка Шелковской района Старогладковски юртарча клубе хинна сайре. Из яр ялхайтта шу а даьнна эггара хьалха паспорташ хьаэцачарна хетаь.

Сайре хьайийлар юртсовета председатела нов. Н. И. Урчукина. Къоначарна паспорташ дIаделар цо. Уж ба: Е. Агеева, С. Худайдебердиев, Н. Ярыкова, В. Шамилова, В. Бурмистрова. Уж массава а даькъала вийцар къамаьл даьча КПСС райкома инструктора Н. С. Анохинас, юртарча бархIшерарча школа директора нов. Н. И. Редченкос, кхычар.

Сайре чакхйоаллаш художественни самодеятельноста артисташа концерт оттадир. гулбеннарашта.

Г. КИНДЕР.

МЕХКДАЬТТА ДУКХАГIА ДАККХАРА НАЬКЪАШ

КПСС XXIII-ча съезде ше яьча доклада тIа вай мехкара мехкдаьтта доаккха промышленность дегIаахара декхарехи перспективехи дувцаш СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина белгалдаьккхар, мехкдаьтта доалла керда моттигаш гучаяхарцеи болх бе йоалаллийтарцеи цхьана, мехкдаьтта доалла къаьна моттигаш кийчъяра а тIоанашкара мехкдаьтта дукхагIа даккхара а кердача лаккхара эффективность йолча средствах пайда эцара цIенхаштта терко яза ярг ца хилар.

Из проблема мел лоархIам болаш я хара кхоачам ба, эксплуатаци йолча моттигашкара хьадоаккха мехкдаьтта 5 процент совдаларо кхы тIа а дукха бIаьш миллионаш тоннаш мехкдаьтта даккха йиш хулийтаргъяр, аьлча.

Кердача ченашкара из мехкдаьтта даккха дезаш хилча, царна тохкам бара а гIирсашна уж кийчъяра а дIадахийта дезаргдар дукха миллионаш сомаш ахчеи нонагIо материальни ресурсаши.

Долче, тIоанашкара хьадоаккха мехкдаьтта алсамдаккхар дукхьа лоаттабу къовсам лоархIамегIара халкъа-боахама декхар да.

Укх тIеххьарча 10—15 шера чухь чакхйоахаш йола хий чуахийтара новкъосталца тIоанашта искусственни низ тIалоаттабу методаш мехкдаьтта доаккхача промышленносте шерра юкъейоаляро овлангара хийца тоаергъяр мехкдаьтта доалла ченаш кийчъяра технологи.

Йолаш йолча методех пайда а эцаш, мехкдаьтта доалла ченаш дикагIча, физико - геологически хьалашка кийчйича а тIоанашкара хьадоаккха мехкдаьтта 60—65 процентал тIех хилац, хIаьта аьттув боацача хьалашка кийчйича 30—40 процентага а кхачац.

Долче, 30—60 процент мехкдаьтта дус нонагIа йолча майдашка тIоанашкара хьа ца доаккхаш. Цу тайпарча хьокхамех кхоачам баь Iе йиш яц. Цудухьа, мехкдаьтта доаккхача промышленноста керттера декхар да тIоанашкара мехкдаьтта цIендаь хьадаккхар. Из проблема мело ца еш кхоачашъе еза Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша.

Къаенна, тишъенна йолча карагано-чокракски ченашка а ах совгIа мехкдаьтта дисад тIоанашкара хьа ца доаккхаш. ЙIаьххача хана пайда эцаш йолча цу ченашкара хьадоаккхача мехкдаьтта коэффициент юккъера лаьрхIача 0,48 гаргга мара хилац.

Мехкдаьтта доаккхача шоллагIча методех пайда эцарах кIезиг дукха мехкдаьтта совдоале а, хIаьта а царех пайда ийцачул тIехьагIа ах е аханел совгIа геологически запасаш (ганзаш) юс тIоанашка.

Укх тIеххьарча итт шера дукха тохкамаш даьд мехкдаьтта дукхагIа даккхара керда методаш лаха гIерташ. ДукхагIча даькъе тохкамаш дора, дикагIа тIоанашкара мехкдаьтта аракхувсаргдола кердагIа йола балха реагенташ лехара. Могайир тайп-тайпара реагенташ: мехкдаьттеи гази вIашагIъувш, лаккхарча давлене кIал вIашкатоIаяь екъа газ, азота, фена, углекисли газа, спирта смесь, чопаш, кхыяраш.

ТIоанашкара мехкдаьтта хьалъарадаккхара керда реагенташ мел пайлане я хьажара промышленни тохкамаш даьд. ТIоанашкара мехкдаьтта хьалъарадаккхара керда методаш тохкаш даьча дерригача гIулакхий ларда тIа вывод е йиш я, растворителаш юкъейоаляро мехкдаьтта дукхагIа арадаккха торо хулийт, аьнна. Цхьабакъда, массаза Iалашдац цу гIулакхо цхьан боарамах тIоанашкара мехкдаьтта хьарадоаккхилга. Цул совгIа, уж методаш юкъекхувларах массаза нийслац бизза пайда боалаш.

Мехкдаьтта дукхагIа хьадаккхара деча гIулакхех цаI да бурув тохача хана дIайха хийи Iыи чу а ухийташ тIоанашта низ тIалоаттабар. Цу тайпарча методаша новкъостал ду тIоанашкара мехкдаьтта цIендаь хьадоаккхилга Iалашде, цхьабакъда, укхаза а нийслу тIоанашкара мехкдаьтта хьалъаралаккхарца ювзаенна йола экономически технически халонаш. Тохкама а опытни а балхий объект я тIоанашка искусственни йIовхал лоаттаелга вIаштIехьдаккхараи шахтни методах мехкдаьтта даккхареи метод. Шахтни методах болх беш хилча мехкдаьтта хьалъарадахь лаьттанца увш, цул тIехьагIа лаьрхIа йолча установкаш тIа лаьттанцара хьакъоастаду мехкдаьтта. Цу тайпарча методех дика пайда боал, хий чуахийтарах эффект ца луча, мехкдаьтта декъа долча, хайра тIоадал чакх ца йоалаш лаьтта чIоагIа долча моттигашка.

Лакхе вай йийца методаш дика хилар хьахьокх укх хIамаша: скважина бурув тохача хана парафино-смолисти отложенеш дIакъаст тIоанашцара, мехкдаьтта коачлу, долче, тIоанашкара мехкдаьтта скважине хьачуухилга а аттача доал. Скважинашта бурув тохача хана йIовхал лоаттае йиш хилара дукхагIа тешкаи опыт яьи хьисап да тIоанашта электрониз тIалоаттабар. Укх шера «Грознефть» яхача объединене хьаэцаргъя тIоанашта электрониз тIалоаттабу цхьа опытни установка, цу метода тохкам бергба 15—20 скважине.

Цу дерригача гIулакха лаьрхIа «Грознефть» яхача объединене Къилбаседа - Кавказски Iилма - тохкама институтаца цхьана укх гаргарча шерашка чакхдоахаргда мехкдаьтта даккхара интенсификаци яра Нохч-ГIалгIайчен хьалашка эффективнегIа йола методаш белгалъяра балхаш, эксперименташ яра хаьдда объекташ хоржаргья. Цхьан ханна чакхдаха лерхI хий, газ, фо чу а ухийташ тIоанашта искусственни низ тIалоаттабу методаш шеръяри тIерча активни хIамашца балха агента обработка тахкари балхаш.

А. ВАЙНШТЕЙН.

ВАЙ СОВЕТСКИ ДЕМОКРАТИ

ПРОПАГАНДИСТА ДОЛЧА НОВКЪОСТАЛА

МАССЕХК кIира дисад СССР Лакхехьарча Совета керда состав советски гражданаша хоржаргйола ди хьатIакхача. Мехка пачхаьалкхен Iаьдала лакхера орган хIанз хорж КПСС XXIII-гIа съезд хинна дукха ха ялалехьа. Съездо уйла тIайохийташ дар советски демократи дIахо дегIаккхувлареи эргайоахаш тоаярен дешаш а юкъе долаш дола, вай мехка коммунистически общество хьалъяра дерригаовлангара дешаш.

Коммунистически общество хьалъяр — дерригача халкъа юкъара гIулакх, цо дIадех берригача къахьегамхоша вIаши барта а болаш цхьана къахьегилга, наьха творчески хьинар, хьалхашка латта декхар кхоачашдара тIаберзабаь Коммунистически парте организаторски идейно кхетамеи болх. Цудухьа да вай вахара ерригача сферашка демократи советски общество дегIаахара объективни закономерноста метте латташ хилар.

Эксплуататорски строй йолча хьалашка демократи массаза хила а хиннай, йолаш а я кIезигагIа барий демократи, производства кечалаши средстваши а политически Iаьдал а бе доаллача эксплуататорашта йола демократи. Бокъонца йола демократи, вешта аьлча бокъонца дола халкъа Iаьдал дац производства керттера кечалаши средстваши къахьегамхой доалахьа йолча, дерригача материальнии духовнии рузкъашта доал дер халкъ ше долаш йолча социалистически обществе мара.

СССР-ерча бокъонца йолча демократе реальни базеи материальни гарантии я боахама социалистически система, производства кечалаштеи средстваштеи социалистически общественни доалахье хилар (пачхаьалкхени кооперативно - колхозни), производства социалистически способ. Дуккъал уж хIамаш да советски нах эксплуатацехи экономически кризисехи, хьабе болх ца хиларах а къелах а мукъа хулга, къахьегеи общественни производствана юкъе ше лоацача даькъага хьежжа цунах мах эцеи цхьатарра бокъо хулга Iалашдераш а.

Кердача, социалистически общественни строя хьалхайоах демократе керда формаш. Эггара хьалха из да — пачхаьалкхен органий болх демократически наькъаца вIаштIехьбаккхар, дукха къахьегамхой пачхьалкхен доал дара юкъеозар, адамашта материально гарантированни бокъонаши паргIатонаши ялар, гражданашта бокъонца цхьатарра йола бокъонаш оттаяр.

Демократи, моллагIа общественни явлени а санна, дегIаухарг лархIа езаш я. Буржуазни идеологаш шоай демократи мел хозъе гIийртача а, бокъонца бакъдараша хьахьокх, капитала мехкашка доал деча классашта юкъе тIа-тIа совдувл реакционность чIоагIъяргахьа оьнлга. Иштта доацаш ший наькъа тIара ца йоалаш дегIаух демократизм Советий Мехка. Вай вахара массайолча сферашта доагIаш да из: политически, экономически, духовни. Цу гIулакха къаьстта а лоархIаме да КПСС ЦК октябрьски (1964 ш.) Пленум хинначул тIехьагIа вай парте чакхдаьха гIулакхаш, цар шоашца белгалйоаккх советски демократи дегIаккхувлачара керда лоархIамера этап.

Советски демократизм къаьгта хьагуш я къахьегамхой депутатий Советех. В. И. Ленина Советски Iаьдала демократизми цун социалистически характери гуш хиннай Советаш халкъо паргIатта хоржаши цун лоIамах мичча хана а хувцаши болча халкъа викалех вIашагIъехкаш йола пачхаьалкхен органаш уж хиларах, бахача нахаца айххаи хадаргйоацаши ювзаенна уж хиларах.

Пачхаьалкхен органаш йола Советаш цу цхьан ханна массови общественни органаш а я. Шин цифра цIи яьккхача кхоачам ба: хIанз 2 миллион совгIа депутат ва Советашка, хIаьта тайп-тайпарча самодеятельни организацешка вIашагIкхийтта Советий актив — 23 миллион совгIа саг.

Политически гIулакхех лаьтта Iац Советий доал дара бокъонаш. Доккха да болх вIаштIехьбоахаш халкъа боахам дегIакхувлача, къахьегамхой материальнии культурнии боарам айбеча, наха коммунистически кхетам луча цар лоаца дакъа.

Цунца цхьана, парте XXIII-ча съезде белгалдаьхача тайпара, Советаш хIанз а гаьна я Конституце шоашта еннача торонехи бокъонехи бизза пайда эцара. Ювцаш яр я эггара хьалха бIарчча хьанийцача Советий ерригача системои цар хIара звенос къаьст-къаьстаи экономикеи культуреи дегIакхувлара еш йола воздействи. Инициатива дукхагIа хила езаш я Советаш планови, финансови, лаьтта, кхыдола дешаш къоастадеча. Моттигерча Советаша уйла дукхагIа тIаахийта еза моттигерча промышленноста, городаши юрташи тоаяра, чуIе цIеноп хьалдара, чуIеча цIеной фондах пайда эцара, торговли, культурно - просветительни учрежденей гIулакхаш эргадоахаш тоадара.

Принципиальни лоархIам болаш хургда йоахар съезде, правительстваша, министерстваша, ведомстваша пачхаьалкхен Iаьдала лакхерча органаштеи хIаьта исполкомаша моттигерча Советаштеи доклада яр. Хьадехараш дукхагIа тIагIертале деза доал дара органашта Советаша лоаттабеча тIахьожама форма из хиларах тарра.

ДукхагIа хургдолаш да къахьегамхой депутатий Советий сессеша дувцаргдола дешаш. Къаьстта уйла тIайохийташ а Советий балха юкъера формализмаи парадностеи элементаш дIаяхара, наха дукхагIа дакъа лоацача, корта а болаш, критикеи самокритикеи а еш долча хьалашка сессеш чакхъяхара.

Политически вахара дакъа мара чу ца лоаца демократе традиционни буржуазно - либеральни концепци санна йоацаш, социализмо хоадамболлаш шеръю демократе сфера, юкъарчал доацача производственни гIулакхашта тIа а хьу из.

Коммунистически общество хьалъяра практико цахадлаш хьаю боахама доал деча къахьегамхой дукхагIа юкъеозара дуккха формаш.

Укхаза эггара хьалха ала деза 80 миллион совгIа саг шоай мугIарашта юкъе лоацаш йолча профессиональни союзех. Из Iалаьмате боккха низ ба. Профсоюзаш доккха дакъа лаца дезаш а лоацаш а я миллионаш болча болхлойи гIулакхерча наьхеи къахьегама хьинар айдеча, болхлой творчески уйла сомайоахаш, предприятей коллективай вахар тоаденнеи сакъердамеи хулийташ йола социалистически ях йоаржаеча.

Советски демократи къаьгта хьагучаювл заводашка, фабрикашка, гIишлошка, экономическии технически конференцешка, Iилматохкамеи кхыйолча шоай лоIамерчеи обществашка массаза болх беча производственни совещанешка. Изобретателаши рационализаторашии боацаш советски предприяти я аьнна хета а мишта лургда. Укх тIеххьарча ворхI шера изобретенеши рационализаторски предложенеши юкъеяхьарах 11 миллиард сомал совгIа ахча кходаьд вай обществана.

Производствана доал деча тIа-тIа доккхагIча хьинарца дакъа а лоацаш, эггара керттерчоа — экономикана, халкъа Iаьдала материальни базана влиянии е йиш я къахьегамхошка. Экономически вахар частни капитала гIулакхий сфера йолча капитализма хьалашка, къахьегамхоша производствана доал делга юкъера доаккх, долче, юкъерадоаккх, халкъа Iаьдал а.

КПСС ЦК мартовски сентябрьски Пленумаша, парте XXIII-ча съездо белгалбаьккхар боахама демократизм дIахо дегIакхувлара лостам.

Экономикана кердача тайпара доал де довларо, коммунистически общество хьалъяра хIанзарча этаперча экономически политика принципаша гармонически цхьана тарду халкъа боахама хаьдда деш дола централизованни кулгали хIара производственни коллектив а хIаьта коллективе — хIара къахьегамхо а ший лоIаме хулга, цун хьинар, самодеятельность чIоагIъяри. Производственни коллективаша, общественни организацеша боахама реформа ярах хьахулаш йолча ерригача бокъонех бизза пайда эцаргболаш вIаштIехьдаккха деза гIулакх.

Пхе шера планах йолча партийни съезда Директивашка къаьстта чIоагIа белгалдаьккхад, доал дара демократически лардаш шер а еш, предприятешта доал деча производственни коллективай лоархIам лакх а беш, хIара болхло къахьегамца коммунистически гIулакх хургдолча, халкъа рузкъа лоралеш леладе, производственни пачхаьалкхени дисциплина чIоагIъе гIертаргволча уйланца хьалкхеванза варг ца хилар.

Къахьегача наха шоашкареи хьинарцеи гIулакхаш леладелга массе оагIорахьара дегIакхувлара боккхача лоархIаме я политически паргIатонаш. Политически паргIатонашкара гуш хиннай В. И. Ленина ший «дерригача халкъа юкъарча, пачхаьалкхен гIулакхашта» (Соч., т. 6, оагIув 332) доал дара йола халкъа бокъо. Вай Конституце советски наха политически бокъонаш лу кхыбараш харжа а ше хержа хила а, дешаи кепайоазоннеи паргIато хила, собранеш, митингаш е, общественни организацешка вIашагIкхета.

Уж паргIатонаш СССР-е халкъа дукхьа чакхйоахаш а социалистически строй чIоагIъе лаьрхIа а я. Цу дукхьа да тIема къамаши расаши гоама хилара еш йола пропаганда, Советски Iаьдал бухдаккхари мелдари дукхьа еш йола агитаци, цу гIулакхашта лаьрхIа советскии пачхаьалкхени строй харцахьа йоахаш шоашкара хьадага а лувцаш доацараш лувцар СССР-е дийхка а законаца таIазар деш а хилар.

«Дагадар дувцара бокъонах» эггара чIоагIагIа доккхал дераш буржуазни идеологаш хила мег. Цхьабакъда, капитализма мехкашка цу «бокъонах» пайда эц гIаьрахой тIемашта гуччахьа пропаганда яра, атомни психоз пахаддаш гIеттаяра, низаш делга кхайкадара, и. кх. дI.

Советски мехка дагардар дувцара йолча бокъоно советски гражданашта торо лу шийна хетар паргIатта дIаала, пачхаьалкхен органийи доккхачу общественни организацеша лоаца дакъа! Профсоюзаш йийцар вай лакхе. ХIанз вай ювцаргъя 23 миллион член чулоацаш йола сийлахьа комсомол, культурно - просветительни, творчески, дуккха кхыйола общественни организацеш. Ший лоIамерча принципаш тIа бегIа лелабу шоай болх царех хIаране. Цар массане а цхьана СССР общественно - политически вахара юкъеоз миллионаш бола советски гражданаш. Халкъа тIахьожама органий балхо новкъостал ду шоаш мехка дай болга ховргдолча, ерригача общества гIулакхашта хьалхара бехктокхаме хургболча уйланца советски нах хьалкхебара.

Советски демократи дIахо дегIакхувлара боккха лоархIам болаш ба мехка политически, экономически, культурни вахарах, дунен халкъашта юкъерча цун гIулакхех шерра а даим а беш бола хоам. КПСС XXIII-ча съездо тIадожадир къахьегамхошта хьалхашка пачхаьалкхен чурча а арахьарча а политика дешаех лаьца кулгалдеча партийни, пачхаьалкхен, боахама деятелаша къамаьлаш делга, партийни, пачхаьалкхен, общественни органаша болх белга.

Социалистически демократизм — из политически паргIатонаш хинна ца Iеш, социально-экономически бокъонаш а. Цу бокъонаша СССР гражданашта Iалашду хьийгача къих балха дукхалгеи дикалгеи хьежжа мах телаш бола болх тешшаме хулийтилга, шийна а обществана а паргIатта къахьега торо хулга, мукъача ханах уиахцIена а культурно а салаIараи общественно-политически вахаре хьинаре дакъа лацараи. Цар торо лу къоаналга дIакхаьчача хана пачхаьалкхено Iалашбаь бизза материальни кхоачам а болаш, лаIа а доагIаш салаIа, ваха, къахьега низ боацача ваьннача хана мах боацаш медицински новкъостал дайта, лакхеръяр а тIехьа, образовани яккха.

Социалистически демократизм дегIаухилга а наьха материальни хьалторо лакхъяр, культура, образовани, политически сакхетам болаш хулга а вIашагIдала йиш йолаш дац. Пачхаьалкхенна доал деча наха дакъа дукхагIа ме лоац, низ болашагIа йIаьхегIа хул из, хIаьта долче, бахача наха тIа-тIа дукхагIа эшараш диззагIа Iалашде торо хул цун. «Долла хIама сага ираза дукхьа, долла хIама сага дукхьа» — советски демократе девиз. Укх пятилетке лерхI болхлойи гIулакхерча наьхеи алапеш лакхде, колхозхой доходаш, общественни потребление фондашкара бахача наха ийю льготаш совъяха, халкъа хьал торо лакхъяра дукха кхыдола гIулакхаш чакхдаха. Цунца чIоагIъю советски гражданий социально-экономически бокъоний материальни гаранташ.

Социалистически демократи — из я чIоагIа вIаштIехьъяьннача общества демократи, цо гражданашкара дIадех цар бокъонаши паргIатонаши лораеш латта законаш сийленца кхоачашделга, цар толамаш дебадеш йола къахьегама дисциплина чIоагIъелга, общественни доалахье — вай мохк бIаьхийи низ болаши хулийташ бола хьаст лорабелга, эггара лакхагIа дола гражданина патриотически декхар хиларах тарра Даьхе лораелга. Ший гIулакха а ерригача общества гIулакха а хьалхара бехктокхам хеташ хилар, экономика айяра, культура дегIайоалаяра наькъаши средстваши лохача хьинаре дакъа лацар, кхоачамбоацараштa, карара дувлийтараштa, гIалаташта критика яр, духовно лакхвала, политически дегIааха безам болаш хилар — Коммунистически парте бахача наха юкъе даим леладеш дола уж деррига а кхыдола а гIулакхаш да социалистически демократизм къаьгта хьахьокхаш хилар а.

* * *

Демократех дола дош — классай, партей, идеологий къовсаме эггара актуальнегIеи ирагIеи дарех цаI. Социализма моастагIий советски демократи бIехьеи харцахьяккхеи, цунах бола тешам боабе гIерт. Коммунистически парте гучаяьха а дIаяьха а йола, хьалха демократи телхаеш хиннача моттигех пайда эца гIерт уж.

Цхьабакъда вай моастагIашта шекдоахалургдац социалистически демократе идеалашта мутIахьа дола адамаш.

В. И. Ленина белгалдаьхад, цхьаккха дича а йизза демократи чакх ца яккха йиш яц коталонаш йоахаш йолча социализмо яхаш. Из ленински положени кхоачашъяра эшаш мел дола хьалаш вIаштIехьдаьхад вай мехка. Вахаро хьалхашка увттаю политически, экономически кхыйола проблемаш къоастаяра гIулакха Iилмани реалистически никъ, коллективности деловитости чIоагIлуш латт партепеи пачхаьалкхеннеи чухьа. Парте хьех машар ма хила моллагIча тайпара телхаль а демократи телхаярца, пачхаьалкхен вахара законаш, ленински нормаш нийсеи даимеи кхоачашъяра тIера лелхарца, яхаш.

КПСС — тохкамах чакхъяьннача вай халкъа авангардо, советски обществана кулгалдечеи лостам телачеи низо — ше а тел балха тIа бокъонца дола демократически хьокхамаш. Берригача коммунисташта парте хьехаш йола парте чухьарча вахара ленински нормаш, парте чухьара демократи социализма сийлахь-боккхача мехка дерригача вахара демократически лардаш хьалхашка латта декхараш кхоачашдара тIаерзаь плана боарамагIа, уйланца мишта кхоачашъе еза гойташ бола хьокхам ба советски наха.

Н. ФАРБЕРОВ,

1966 шера 16 мае арадаьннача «Правда» тIара.

Письмо ларах

КЪОНГАША ФУ ЙОАХ?

«Еза редакци! Сай декхар лоархI аз ер кхьат яздар. Массанена дIабовзийта беза адамий юхь-сибат доадаь багIа цхьаболa дай.

Со лор йолча инвалидийн къабеннача нахен ЦIагIа Iеш ва ши зIамнга саг. ЦаI ва— Абдурзуков Докка. Ах шу хьалхагIа хатар а хинна укх цIагIа нийсвеннав из. Дезала юкъе лела Iемача цунна чIоагIа хала да кердача фусама. ЧIоагIа сатувс цо ший цIенга, хIаьта е да а, е даь-сесаг а сагота бац цу гIулакха. ВIалла шоай воI воалаш санна мара дагадохац царна Доккийна фу эш, из миштa вах хьажа. ГIадбаха хила беза уж из шоай качара ваьнна. Шоай бер кIалдисачул тIехьагIа из диплургдараш дай бий?

Бера хана денз инвалид волаш ва Эсмурзиев Махьмад-Султан. Пхи-ялх бутт ба из инвалидий цIагIа воалаваь. ХIаьта цу хана денз ший воIо фу леладу хьежавац МалгIабика горкомхозе техникалла болх беш вола Мажит. Кхыметтел аз шийга яздаьча каьхата духьала жоп дайта а кхоавац из.м.

Уж дай бац! Шоаш болчча бесса дIабовзийта беза уж наха.

ВЛАСТОПУЛО О. Г.,
лор.».

Из ПИСЬМО дера тха редакцè. Лора яздечох теша атта дацар. Тхо даха хилар инвалидаштеи къабеннача, тIехье йоацача боккхийча нахан лаьрхIача цIеношка. Оаха къамаьл дир письмо тIа бувцача нахаца.

Докка инвалид волга а, из къона волга а, мичча бесса венавале а инвалидий цIагIа из нийсвеннилга а ховра тхона. ХIаьта а дагадацар хьалхашка оттаргдола сурт селла къиза хургда аьнна: дегIага денз боаца ши ког, боацаш аьтта пхьарс, хоза, куст дола къона юхь. Чархаш йоахкача лохача гIанда тIа вагIар из, аьрдига кулгаца ший гIанд дIа-юха а тетташ.

ДОККА пхи бутт баьнна вар цун дай нанен вIашагIкъаьстача хана. Сенах ховргда хIанз цун бахьан, е ха а дезийхьогI? Бахьан моллагIа дале а кIаьнк цкъарчоа да воацаш висар, хIаьта тIехьагIа нана а яйра цун. А, уж дийна-маьрша бар, хIаьта а даьх а наьнах а хьега вийзар кIаьнка. Дикъ шу даллалца наьнаце а, тIехьагIа из маьре яхача наьн-наьнаца а ваьхар из. ТIаккха дас цIавоалаьир. Иштта ший ворхI шу далалехьа диазза фусам хийцар Доккас.

Массаза ший цхьацца гIулакхех воаллача дас а, дукха йIовхал луш йоацача сесага а кердача дезала юкъе ше дукха теркал ца войя а Доккийна селла во хетацар ший вахар. Унахцlена, низ болаш вар, дукха новкъостий бар.

Ерригача юрта а цун гонахьа а ярий-хьогI цо ког ца ловзаш моттигI Вокхха ме хула безам боагIар деррига дуне тахка, довза. Цхьан дийнахьа цIагIа дIа ца а оалаш поезда тIа хайра... хIаьта цIавоагIача хана вайна инвалидий цIагIа бIаргвайнача бесса вар Докка.

Тхо ала дахкац нана хиннаяларе, даьна вийй дог хайнадаларе из хургдацар аьнна, дага а доацаш массагIа нийслу бахача наха юкъе, массагIа саг ца ковш ваха поезда кIал а. Иштта нийсденнад Доккийца а. Хиннар хиннад, бакъда, махулла цун гIайгIа лаьгIъе, бала кIаьдбе, ваха низ бала хьажа декхарийла ба гонахьарбараш, эггара хьалха дай а болаш.

...Делкъа ха яр тхо къоанойн инвалидийн цIагIа нийсденнача хана. Столовегахьара коридора чу гIолла ший вордингашца хьавоагIаш латтар Докка. Дика Iомавеннав из вордингашца лела.

— Ди дика хилда хьа, Докка. Фу деш ва хьо?

— Столове дежурни ва со тахан, — аьлар Доккас, дIаваха ше сагота хиларах дIа-юха а хьежаш, хIанз мара зензар оаха цун пхьерсах доалла «Дежурный» аьнна йоазув тIадола цIе зиг.

— Мишта лел дежурство?

— Из-м тха дикагIболча активистех цаI ва, — юкъейоагIа къамаьле цу цIен лор, Властопуло Ольга Григорьевна. ТIаккха Доккийга оал цо: «ХIама дергдац, хьона хьалхара цаI вохийтаргва вай, къамаьл де Iа».

— Дукха ха йий хьо укхава вола?

— Ши-кхо бутт хургба, — лоацца жоп лу Доккас.

— Сагота хетий хьона?

— Саготи... сагота-м лу цкъазза... даьх, наьнах, вежарех бIаргтоха догдоагIа... вешта со-м царна дагавоагIий-хьогI? Дас цхьа каьхат дайтад сога укх кхаь бетта (Йоккхача АтагIа ва из вахаш), из а дайта децаре бакъахьа долаш а дар.

Ший цIагIара цхьацца хIама хьаяйта, аьнна, Доккас яздаьча каьхата Мадуда юхадайта письмо да цо дувцар. «Из эш, вож эш яхаш сога каьхаташ ца е ухийташ маца соцаргволаш ва хьо?» — аьнна да цу каьхата тIа яздаь.

ХIаьта Ермоловске яха цун «нана» а кхоаяц бетта цкъа ший кIалвисача воIо фу леладу хьажа яха.

— Укх чу тхона гIулакх деш бола нах тхоца селла Iымерза, безаме бецаре, айса фу дергдар а хацар сона-м, — дIахо дувц Доккас. — Къаьстта Ольга Григорьевна я соца дика.

Даьгареи наьнагареи шийна бIарга ца яйна йIовхал кораяьй Доккийна Властопуло Ольга Григорьевнайгара. Цкъаккха хIама дац цунна бала ца кхоачаш: цхьаннега денача каьхато фу йоах, мала йоах хоатт, шоллагIчоа фу эш хьож, хIаьта кхоалагIчунна тIехьа саг ца вар фу бахьан долаш да тохк. МассагIа корадоагIа сагагара хало-бала кхетабе ховча, цунгара из бала шийна хьатIаэца кийча йолча сага.

— ЧIоагIа хала хийтар Доккийна, дас шийга дайта каьхат Iодийшача, — йоах Ольга Григорьевнас, — кхаь денеи кхаь буси хIама ца дуаш, наб ца еш хьийзар из. Йиш ехаяр са сай цунна де новкъостал доацаш. Каьхат-м дика яздир аз цун даьга, хIаьта а фу пайда ба: кхыметтел цул тIехьагIа а ванзер из укхаза. ХIаьта ше ваьхеча моттигега сатассаций саго? Цкъа-шозза мукъагIа цо Доккийга цхьацца-шишша ди цIагIа декхийтадаларе селла чIогIа цIенга сатувсаргдацар цо, — дувц Ольга Григорьевнас.

Вешта ва ала йиш йий-хьогI Мадудах да... МассагIа дагадох из цIи яьккхача, ший даьх доккхал ца деш, ший даьна тара хила безам боацаш воI коравоагIаргвий?

Иштта вола воI а нийслу. Из нийслу ше да хиларга хьежжа шийна тIадожаш дола доккха декхар диц а дийя, дас ший бер даьх доккхал дергдоацача даьккхача ший дах ийрча гIулакхаш дагадехача цIийдала дезача бер дIакхоачадича.

Докка санна цу цIагIа нийсвеннав, ши шу даьннача хана бомба яьккха инвалид хинна вола Эсмурзиев Махьмад-Султан а. «ХIама яа мара пайдан воацаш кхы а ялх саг ва са цIагIа, шунцига-м из цаI (I?) мара мичав, — яхаш да цун дас Мажита, воIа тIехьа ца варах шийх бехк боаккхаш яздаьча каьхата духьала дайта жоп. — Цига воагIаш хилча сона эггара кIезигагIа дезе а пхи сом деза, аз мичара дахьаргда из, хьадоагIар ялх тума мара ца хилча!»

Ма шийла, къиза дог да уж дешаш яздаьр!

Теша мегар цу къамаьлах, нагахьа санна хIара денна малар мала Мажигата ахча ца хуларе.

МалагIа дика оамал Iомаю цо ший кхувш доагIача бераштa, фу къахетам бехa йиш хургья цун царгара кIалвисача дийнахьа?

Из ДЕРРИГА хиннар да, хIаьта хIанз-м Докка а, Махьмад-Султан а кийчлуш ба дIахо деша. Цул тIехьагIа Докка телефонистий курсаш яха дага ва. ХIаьта цунна из карагIа а даргда, хIана аьлча, боккха ба цун вахарцара безам. Цу безамо фуннагIа а дайтаргда!

Дукха ба царна новкъостал де кийча бола нах, эггара хьалха уж чуIеча цIен гIулакх деш йола коллектив а йолаш. Цул совгIа, каст-каста цига боагIа цер шефаш, № 13 йолча профтехучилища дешархой.

Цу цIенна библиотека лаьрхIа ший библиотекера совгIата 50 книжка а дахьаш ера ГрозНИИ оператор йола Е. Ф. Петренко цу цIагIа яхаш йолча О. С. Яковицкая йолча ше йоагIаш, хIаьта В. В. Никольскена тIехьа баьхкараше а дера ужжал книжкаш.

Уж беций цар доттагIий?

Цудухьа къаьстта ийоча хет шоай эггара кхоачарагIа бола нах—къонгаш бицбенна багIараш. ХIаьта доккха баркал ала дог доагIа цу наха да а нана а хинна дIааттача цу цIен директор йолча Н. П. Хелюпкинайна, лора О. Г. Властопуло, медсестрашта Н. М. Гладких, З. А. Раджабовайна, В. М. Толмачевайна, А. И. Калининайна.

Цу цIагIа Iеш йолча Скубия вошас нов. Шувалова Властопуло Ольга Григорьевнайга яздаьча каьхата тIара дешаш массанена а нийса хетаргда аьнна хет тхона. Цо язду: «Дувцилга йоаццаш раьза ва со шоена, мах баь вала мегац сона оаш деча гIулакха»...

М. ЗЯЗИКОВА,
М. ЧАХКИЕВ.

28 мая мехко дезду пограничника ди — вай доазув лорадеча баьццара фуражкаш тухкача салтий цIей. Москвера, Ташкентера, СибарегIара, Казахстанера, чукотски юрташкара, Кабарда лоаман аулашкара эзараш советски кагийнах ба заставашка тIемахой - чекистий чоалхане служба дIахьош.

Таханарча пограничникашта долча новкъостала даьхкад масса лела кемаш, вертолеташ, низ болча прожекторни установкаша сийрдайоах океана берда йистош, сатем боацача нарядий никъ.

ТIаваха эггара халагIа йолча участке пограничникаш сихха дIакхоачабу цар тешамерча новкъосто - вертолето.

Ю. Муравина сурт.
ТАСС фотохроника.

«ТЕРЕК»— хьалхарчарна юкъе

(24 мае йола турнирни таблица)

	И	В	Н	П	М	О
«Жальгирис»	9	5	2	2	13—3	12
«Текстильщик»	8	4	4	0	12—5	12
«Терек»	9	4	4	1	8—5	12
«Кубань»	8	4	3	1	13—3	11
«Трактор»	8	4	3	1	7—4	11
«Динамо» (Кб)	9	3	4	2	10—7	10
«Локомотив»	8	2	5	1	9—8	9
«Динамо» (Ст)	9	4	1	4	7—9	9
«Рубин»	9	3	2	3	5—7	8
«Балтика»	9	2	4	3	5—9	8
«Даугава»	8	2	3	3	9—8	7
«Ширак»	9	1	5	3	8—9	7
«Спартак» (Н)	9	2	3	4	5—11	7
«Динамо» (Т)	8	2	2	4	7—7	6
«Динамо» (Бт)	8	2	2	4	4—10	6
«Ростсельмаш»	9	1	4	4	4—11	6
«Спартак» (Гм)	8	0	3	5	2—12	3

Лоацаль яздаьр: Кб-Кировабад, Ст — Ставрополь, Н — Нальчик, Т — Таллин, Бт — Батуми, Гм — Гомель.

ШКОЛЕРА ПРОИЗВОДСТВЕ

Дукха ха йисаяц 1965—1966-гIа дешара шу чакхдала. Шаккха ца хиннача хьисапе дукха дешархой ба укх шера школа чакхъяьккха боалаш. ХIанззе а уйлаш еш ба уж шоаш дIахо де лерхIачун. Цхьабараш школера боаллашехьа институташка, техникумашка деша баха дага ба, шоллагIбараш колхозашкеи совхозашкеи балха баха лерхIаш ба, хIаьта вокхар лерхI заводашка балхаш-де. Цар массане а еш йола уйлаш я тIайоагIача хана шоаш деша лерхIача дешара заведенешца айхха бувзам болча производстве балха бахар.

Иштта уйлаш еш ба Наьсарен-Вокзалерча 11 шерарча школера укх шера дийша боала иттлагIчеи цхьайттлагIчеи классашкара дешархой а. Укх шера дийша воалаш 160 дешархо ва цига. Шоашта школе производство хьехача цар Iомаяьй тайп-тайпара балха говзалаш. Царех я токара, обмотчика, автоматчика-наладчика, хIамаш тегачун, кхыйола балха говзалаш. Наьсарен-Вокзалерча хIамаш тегача фабрике, «Электроинструмент» яхача заводе, «Назрановский» яхача совхоза мастерскешка производство Iомаяра практически занятешка ухача хана царех дукхагIбараштa чIоагIа езаелар производство. Цудухьа цхьаболча дешархошта керта чу уйлаш ессар школа чакхъяьккхача производстве, е колхозашка, совхозашка шин-кхаь шера болх а баь мара дешара заведенешка деша ца баха.

Царех ва укх шера цхьайтта класс чакхъяьккха вола Оздоев Мовли. Школе производство хьехача хана цо Iомайир токара говзал. Укх деношка токара шоллагIча разряда толамца экзамен дIаелар цо. Сага новкъостал ца эшаш цо ше хьаю хIанз юртбоахама машинашта эша тайп-тайпара оатхалаш, фенташ ю, царна хир доакх. Школа чакхъяьккхача «Электроинструмент» яхача заводе токаралла балха ваха дага ва из,цига шин-кхаь шера болх баь институте деша гIоргва. Цунца заводе балха баха лерхIаш ба цун новкъостий Слугин Борис, Мухиев Iийса, Оздоев Дауд, Артемьев Виктор, кхыбараш.

Царца цхьана укх шера школа чакхъяьккха йоалаш я Мальсагова Хьава. Школе производство хьехача хана цо Iомайир хIамаш тегача моториста говзал. Ше цига практике йолча хана чIоагIа езар цунна из говзал. ЛерхI цо цу производствоца бувзам болча дешара заведене деша яха. Цхьабакъда, хIанз уйлаш хувцаеннай. «Назрановский» яхача совхоза Аьлтий-Юртарча отделене доахан деттача ферме балха яха лерхI аз,—аьлар цо. Цига шин-кхаь шера болх бича очно е цига болх бешехьа а заочно юртбоахама институте деша яха безам ба цун. Иштта производстве балха а яха очно е заочно деша дага я Дзайтова Лида, кхыбараш.

Дешархой уйлаш дика я, лерхIараш дукха да. Царна долча новкъостала Наьсарен районо ду балхаш малагIаш да? Цу даькъе хIанзехьа шийн болх дIаболабаьб районо коллективо. Укх деношка укх шера дийша боалача дешархой производстве, совхозашка балха тIа хьалха латтарашца вIашагIкхетар хилар. Цига шоай балхех лаьца дийцар цар. Кхы чIоагIагIа производствана безам тIабахар дешархой. Шоаш производстве баха лерхIаш хилар хьахайтар дукхача дешархоша.

Цу лоархIамерча гIулакха юстара латтац Наьсарен-Вокзалера № 14 йола профессионально - технически училища коллективи «Электроинструмент» яхача завода коллективи. Укх шера сентябрь бетта училище дIаэцаргва 90 саг, эггара хьалхарча аргIах укх шера школа чакхъяьккха дешархой а эцаш. Цига цар Iомаергья ремонтникий, слесарий, обмотчикий, кхыйола балха говзалаш. Иштта укх шера заводе а балха дIаэцаргва 50 саг, царех дукхагIбараш дешархой а болаш. Болхлой класса членаш хургба уж. Дог тийша хила мегаргва шоаш дийшача школа сийи шоаш балха бахача производства сийи кагийча нахеи мехкарашеи лакха лоаттадергхилараx.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Кастта тIеххьара гургал

Дешара шу йистедоалаш латт. Цхьабараш салоIаши, шоллагIбараш практика дIахьоши, хIаьта кхоалагIбараш экзаменаш дIалуши хургба май бутт дIабаьлча.

КIезига къа дац дешара кхетама болх эргабаьккха тоабар духьа укх дешара шера Надтеречни района дукхагIа йолча школай педагогически коллективаша хьийгар. Деша лаха ха йола деррига бераш дешара юкъеозара, массанега бархI класс яккхалца дешийтара дола законаш кхоачашдар, хIаьта дешархой цхьан классе шоллагIча шера чубусаргбоацаш дола хьалаш Iалашдар духьа шоай низ дIакхоачар даьд цар. Белггала хьокхамаш гойтад цу хьакъехьа Надтеречни (директор нов. Татаев), Знаменски (директор нов. Горбанев), Горагорски (директор нов. Васильев) юкъарчеи Братски (директор нов. Чабаев), Минеральненски (директор нов. Муртазалиев) бархIшерарчеи школаша.

Ховш да деша ца а дешаш школа ютачарех дукхагIбараш шоллагIча шера цхьан классе чубусараш болга. Из гIулакх цIендаь дIадаккхар духьа цIенхаштта къовсам лоаттабаьб тха района дукхагIа йолча школай коллективаша. Из бахьан долаш дукха дикатараш карагIдаьннад школашта. Масала, Верхне-Наурски юкъерча школе (директор С. К. Астамиров) шоллагIча шера чувисача 45 дешархочох дешара тIехьавусаш ворхI саг мара вац. Знаменски юкъерча школа — 58 дешархочох тIехьавусаш ялх саг, минеральненски бархIшерарча школе — иттнех цаI. Керттердар да деша хьа ца ухаш царех цхьаккха а ца хиннилга, шоай низ дIакхоачачох деша гIерташ а хиннилга. ХIаьта из хьехархой хьинарца хьахинна да. Дешархой кхетам кIоаргагIа хургболаш, царна боаггIаш бола хьехам балар духьа низ а хьинар а кходац района дукхагIболча хьехархоша. Царех ба, масала, Горагорски юкъерча школа хьехархо. Дукххача хана денз дика болх беш хьаярах РСФСР-а Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота енна А. Е. Новицкая, «Халкъа просвещене отличник» яха значокаш енна В. К. Лерман (цу школера), О. М. Горбанева — Знаменски юкъерча школа хьехархо, М. Елхоев — Братски бархIшерарча школа хьехархо.

Дешара шу толамца чакхдаккхарал совгIа района школашта хьалхашка латт кхы а доккха бехктокхаме декхараш. Уж да школаша кердача дешара шерага кийчо елгеи ахкан каникулашка берий салоIам лерттIа вIаштIехьбоаккхилгеи. ХIаня уж декхараш кхоачашлара ерригa уйла тIаерзаьй района школай коллективаша. Берий салоIам дикагIа, сакъердамегIа хургболча тайпара вIаштIехьбаккхара хIанзехьа оарцагIбаьннаб хьехархой. Цу хьакъехьарча гIулакхий хаьдла план а оттаяь хIара хьехархочоа ший де дезар дIадовзийтад. Вай мехка гIолла дешархоша ергйолча экскурсейи походийи маршруташ белгалъяьй. Кхыча республикашка а городашка а салоIаш хургда бераш, хIаьта района школаи совхозийн низаца пионерски лагераши унахцIенон площадкаши вIашагIйохкаргья.

Юстара дусаргдац ворхI шу а даьнна укх шера деша даха ха йола бераш а. Царна лаьрхIа 1 июне школашка хьаелларгья подготовительни классаш. Цига опыт йолча хьехархоша царна Iомабергба эрсий мотт, чоалхане йоаца арифметически действеш.

Белгалдаккха деза кердача дешара шерага кийчо е школаш хIанзехьа йолаеннилга. Ремонта эшаш йола материалаши Iан лаьрхIа доагори Iалашдеш я уж. Дешархой кхаь сменах деша аха безаргбоацаш кхы а классни цIеноштхьатIале лаьрхIал цхьайолча школаша. Цу тайпара балхаш дIадоладаьд Надтеречни юкъерча школе. Дикъ классни цIа хьал а даь август бетта эксплуатаце дIачудала лерхI школа администраце.

Из деррига кхоачашдича кердача дешара шера лерттIа болх дIаболабе йиш хургья тха района школай. Цхьабакъда, болх бе укх дешара шера мо хала хургда нагахьа санна тхона эшшаш бола хьехархой предметникаш тха школашка ца хьожабой. Цу гIулакха оарцагIъяла еза республика просвещене министерство.

В. Ли,
Надтеречни райОНО инспектор.

ЛАЬТТАН КIАЛХАРА КЕРДА ЧИНГ ТЕХАЧУЛ ТIЕХЬАГIА

ТАШКЕНТ, 24 май. (ТАСС КОРР.). Узбекистана столице тахан ворхI балл а йолаш теха чинг низагá диллача кхоалагIа яр 26 апреле денз. Лаьттанна кIалха деш чIоаггIа таташ а долаш чинг техар моттигерча ханах 13 сахьати 50 минути яьлча. Цунна тIеххьа низ кIезигагIа болаш кхы а массехказза а чинг техар.

Общественни порядок лораярен унахцIено лораярен органий даннех, 17 сахьат доалача хана белгалдаьд сихха ланза даргдоацача дарбанна шовзткъазза лор вийха хилар, керттерча даькъе деган унахцIена доацаш болча наха. Човнаш яь пхи моттиг мара нийсъяланзар лораштa.

Городе цIаькха а цIеноши чухаьрцал, керттерча даькъе къаьнара дараш а долаш.

КЪОНАЧА АКТЕРАШТА—ДИПЛОМАШ

Дикъ шу хьалха (1962-ча шера) РСФСР-а культура министерствас сопам а баь Грозне хьайийлаяр МХАТ-а школа-студе филиал. Цу тайпара филиалаш Российски Федераце кхы а дикънахьа мара яц — Оренбурге, Тамбове, Калинине, Вологде.

Цу школаша къонача актерага йиш хулийт денна практике а волаш, театральни института боараме йизза теоретически курс чакхъяккхийта.

Кхойтта саг хилар Грозненски филиале дешаш. Цар кийчъяь дипломни спектаклаш дIаэца РСФСР-а культура министерства, МХАТ-а школа-студе, Ерригроссийски театральни общества викалаш юкъе а болаш Москвера паччахьалкхен комиссенаяр Грозне. Комиссе председатель вар МХАТ-а школа-студе ректор В. З. Радомысленский. Къонача артисташа кийчъяьча спектаклех тIехдика мах бир паччахьалкхен комиссе.

Самардийнахьа театральни институт йистеьккхачарна дипломаш дIалуш торжественни акт хилар М. Ю. Лермонтова цIерахча драмтеатре. Сайре хьайийлар искусствоведчески Iилмай кандидата МХАТ-а школа-студе ректора нов. В. З. Радомысленске. Дийша йистебаьнна къона актераш даькъал а бийца дипломаш дIаелар цо къонача актераштa. Уж ба Х. Нурадилова цIерахча Нохч-ГIалгIай драмтеатра актер Х. Нудушев, М. Ю. Лермонтова цIерахча драмтеатра актераш: Т. Малухина, В. Белоглазов, В. Полунина, А. Кущ, Р. Погосова, А. Михайлушкин, В. Бабкова, С. Непряхин, Яковлев, И. Ушакова, Р. Ахметшина, В. Губин.

Уж массава даькъала а вувцаш, хIаьта актераш кхебеш шоай низ ца кхоабаьча МХАТ-а школа-студе ректора В. З. Радомысленскена, профессора А. М. Карева, М. Ю. Лермонтова цIерахча драмтеатра директора И. Н. Шаповаленкос, Х. Нурадилова цIерахча Нохч-ГIалгIай драмтеатра керттерча режиссера Н. Децика чIоаггIа баркал а оалаш къамаьл дир. Культура болхлой профсоюза обкома цIерах къамаьл дир председатела нов. Н. П. Светайлос, КПСС Нохч-ГIалгIай обкомеи горкомеи бюро цIерах КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе нов. В. С. Симарзина, Ерригроссийски театральни общества цIерах общества правлене члена Казанске, Х. Нурадилова цIерахча драмтеатра директора А. Хамидова, ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. Т. Малагова, кхычар. Цул тIехьагIа дийша йистебаьнначарашта совгIаташ а луш уж даькъала бийцар Нохч-ГIалгIай культура министра нов. В. А. Татаева.

Шоашта вахара никъ беннарчарна баркал а оалаш актерий цIерах къамаьлаш дир А. Михайлушкинеи, Т. Малухинаси.

А. ЦИЦКИЕВА.

ДУНЕН МАССЕ МИIИНГЕРА

ТАСС-ви доазол дехьарчеи информационни агентствай хоамех

ПРАГА

«ДоттагIалеи машареи торжествашъ» — ишта оал чехословацко-советски доттагIала Союзо дIайолаьча массови кампанех. Чехословакеи Советски Союзеи халкъашта юкъера вошал, цхьоагIо, доттагIал дIахо чIоагIдара белгалонца дIахьош я из. Прагера 5 эзар гаргга къахьегамхой бар традиционни «ДоттагIалеи машареи торжествашта» хетаьча чехословацко-советски доттагIала митинге дакъа лоацаш. Из тайпа митингаш хилар Пльзене, Кошице, республика кхыча городашка. Мехка дукккача районашка хьайийлай коммунистически общество хьалъеча советски халкъа карагIдаьннача хIамаех, КПСС XXIII-ча съезда дунен халкъашта юкъерча лоархIамах дувцаш йола выставкаш.

ВАРШАВА

ГIишлошъерий Ди дездара хетаь торжественни заседани хилар польски столице. Заседане къамаьл дир ПОРП ЦК Политбюро члена, ПНР Министрий Совета председатела заместителa Эугениуш Шира. Польски гIишлошъераша доаха къахьегама толамаш белгал а даьха, цо аьлар: хIанзарча пятилетке тха керттера лозунг да производстве хьинар айделга, арахецача продукце дикали кердали тоаелга хинна ца Iеш, организационни, общественни, пропагандистско - кхетамеи культурнии балха тайп-тайпарча формай дикали кердали тоаелга а. Польша 116 заслуженни гIишлошъечоа доккхий правительственни совгIаташ дIаделар цу заседане.

БЕЛГРАД

10-гIа дунен халкъашта юкъера юбилейни техника выставка хьайийлар Белграде СФРЮ президента Иосип Броз Титос. Укхаза хьокха отталаь да югославски доазол дехьарча, ГДР, Итали, Япони, Англи, Австри, СССР, Болгари, США, ФРГ, Франци, Чехословаки, Инди, Индонези, Польша, Швеци, Норвеги, Финлянди, Дани, Румыни а юкъейолаш долча 26 мехкареи технически карагIдаьннараш. Москверча, Ленинградерча, Киеверча, Краснодарерча, кхыча городашкарча советски предприятеша выставке хьокха отталаьд приборостроене, электроника, оптика, станкостроене даькъе карагIдаьннараш.

ТРИПОЛИ

Ливийски парламенто ехарах официальни визитаца Триполе кхаьчай СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель С. Б. Ниязбеков керте вола СССР Лакхехьарча Совета делегаци.

ЛЕОПОЛЬДВИЛЬ

Леопольдвилерча аэропортагара дIаиккхача мехкарча цхьанна а нах бахача пункташка Iойосса бокъо ца луш кхыча мехкий авиакомпаней самолеташ соцаяьй Конго (Леопольдвиль) правительства. ХIанзчул тIехьагIа денз мехка чухьара ерригa перевозкаш «Эйр Конго» яхача къаман авиакомпане ше лелаергья. Из решени, белггала аьлча, «Сабена» яхача бельгийски компанена йоагIаш я. Из решени тIайийцача министрий кабинето президента Мобутуна ишттa тIадиллар, Конгерча Бельге кердача посолагара верительни грамоташ Мобутух во къамаьлаш даьча Бельге кхыча мехкашцарча гIулакхий министра кабинета начальника Давиньона дош техка даллалца йолча хана» хьа ца эцилга.

БУДАПЕШТ

Дунен халкъашта юкъерча Будапештски ярмарка территоре тIа хьайийлай Дунен халкъашта юкъера технически книжка выставка. 15 мехко укхаза хьокха оттаяьй 4 эзар гаргга том. Выставке хьокха отталаьд Венгре, СССР, Болгаре, Чехословаке, ГДР, Англе, ФРГ, Итале, Франце, США, Инде книжка тIара керда хIамаш.

АФИНЫ

ГIаш Марафонера Афине кхаччалца традиционни машара никъ бир кIирандийнахьа машара тIехьарча гречески эзар къовсамхочо. Берригача мехка викалаш бар никъ беча дакъа лоацаш. Из никъ берий колоннана юкъе грекашца цхьана болхар Англера, Италера, США-ра, Малхбузен Германера, Швецера, Кипрера, кхыча мехкашкара машара тIехьалаттараш. Укх тайпара лозунгаш а долаш чакхбаьлар машара никъ: «Дерригача лаьттан тIарча халкъашца машари доттагIали»!, «ДIаяккха империализми тIоми!», «Герз дIадаккха!», «Янки, дIадовла Вьетнамера!», «Кипрана паргIато!».

КАННЫ

Телевизионни репортажий дунен халкъашта юкъера фестиваль чакхъяьннай город Канне. Фестивала йоккха приз хьожаяьй «Шерра спортивни дуне» яхача американски репортажа.

ЛОНДОН

Лондоне чакхъяьлар М. Горьке цIерахча Ленинградски Паччахьалкхен академически доккхача драматически театра гастролеш. «Олдвич» яхача театре Ленинграда актераша хьекхар Ф. Достоевске «Идиот» яха а Н. Думбадзеи Г. Лордкипанидзеи «Со, йоккха нани, Илико, Илларион» яха а спектаклаш. Iалаьмате дика а нах раьза болаш а чакхъяьлар гастролеш.

ЛИССАБОН

Лиссабонски судо набахта яха тайп-тайпара — 2 шерагареи ах шерагареи денз 8 шерагеи ах шерагеи кхаччалца — ханаш техай цхьа кхалсаг а юкъейолаш волча ангольски вий патриота. Суде бараш бехке баьб Ангола кортамукъа йоаккхача Халкъа болама (НДОА) юкъеболхаш уж хиларах а Луанде — Ангола административни центре бомбаш лелхийта кийчо ярах а. «Процесс» йолча хана бехке баьрашта къиза низаш деш, парга мукIарло дайта гIертар салазаровски сулахой. Цу тайпарча «лоткъамех» цаI ийцачул тIехьагIа психиатрически больнице йихьар 29 шу даьнна студентка Виктория Алмейда де Суза. Набахта ялла кхо шу суд яьй студенткана.

НЬЮ-ЙОРК

Ха деш латта полицейскеш дIаюха а кхайса, герзашцарча низий денна хетаь парад Нью-Йорке хьаеллаш хиннача инаралаштеи полковникаштеи когашта юккъе Iобеттабелар итташ кагий нахи мехкарийи. «Вьетнамера тIом соцабе!», «Шабоалабе вай кагий нах!» — яхаш цIогIарч детташ бар къона американцаш, цига тIакхаьчача граждански барзкъаш дувхаш болча полицейскешеи агенташеи уж лаьттара хьалгIетта а беш, хьатIаьхкача полицейски машинашка чутеккхабеча хана. ШоллагIча саьнга параде дакъа лоацараштa бIаргабайра бе доахкаш укх тайпара плакаташ а долаш бола бIаьш пикетчикаш: «Соцае тIема эскалаци», «ДРВ-ена бомбаш чу ма етта», «Нах ма бойе».

БОМБЕЙ

Бомбее йистеяьлар Ерригиндийски профсоюзни конгресса 27-гIа съезд. Съездо, йоах цига дакъа лоацаш хиннараша тIайийцача резолюцех цхьанне тIа, чIоаггIа могаю Ташкентски деклараци, болхлой тIахьех цо хьайийла машара перспективаш кхоачашъяр духьа шерра кампани йоаржаяра. Резолюце тIа белгалдоакх Индии Пакистани вIаши гаргайигар духьа Ташкентски дух чIоагIъянза ярг ца хилар.

ХАНОЙ

Вьетнамски халкъа эскара Лакхехьарча командоване бувзама миссе протест яхьийтай Вьетнаме зем боахаши тIахьожам лоаттабеши йолча. Дунен халкъашта юкъерча комиссега. Протеста тIа йоах. 7-ча американски флота кемаш тIа а Къулбехьен Вьетнамеи Таиландаи авиабазашка а латтача американски самолетий йоккхий группаш 20-ча мае ДРВ фецара доазонаш телха а деш лукккхаза а чуиха хилар. Цар бебашха а йоапаш бомбаш чу а йийттар лов а дир Нгеан, Тханьхоа яхача провинцешкарча нах бахача пункташтеи промышленни объекташтеи.

САЙГОН

Пхи ди дIададьннад Сайгоне цахалдаш протеста демонстрацеш а лоаттаеш, цига дакъа лоацараша Нгуен Као Ки тIема хунта сов чехка отставке йохийтилга дIалеха, цо Дананге повстанцашца цIий мохкадеш тIом болабайтар бахьан долаш.

КIирандийнахьа Сайгона улицашка араваьлар 2 эзар буддист. Юха а военни полице отрядаш тIахийцар демонстранташта. Полицейскеша, хьалха дIалахача деношка а санна, демонстранташ лелхабеча хана юкъеяьхар бIаргех хий ухийта газаш. Из бахьан долаш догIа санна листа тIэй детта доладир царна юхалухьал. Полицейскешка хинна газаш кхоачаенначул тIехьагIа, шоай мугIараш вIашка а эза, города юкъагахьа болабелар буддисташ.

* * *

Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Эскара бIухоша 12-ча мае Куангнам яхача провинце Дайлок яхача округе хиннача тIем тIа вийна а човнаш яь а 300 совгIа американски салте ва, пхи вертолет чуяйтай, Iалаьмате дукха тIема кхоачам хьабаьккхаб. 17-ча мае американски бригадо Бариа яхача провинцерча Биньба яхача юрта яь массехк атака юхатехар Къулбехьен Вьетнама патриоташа моастагIчун 125 салте ве а вувш, кхы а 30 гаргга сага човнаш а еш, плен а воалавеш.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО: 8.25 — Фильмаш тIара ладувгIа ашараш. 8.45 — «Къона тIехье» яха передача. 16.00 — «Индустриальни Нохч-ГIалгIайче». 16.15 — «Къонал» яха передача. 16.35 — «Агитпункте» яха беседа (гIалгIай меттала). 17.15 — юрта боахама къахьегамхошта лаьрхIа концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ: Телецентре профилактически мероприятей ди.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-30-91; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленнин, юртбоахамен, культуран, письмойн отделий — 2-25-72; корректорске 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-30-91; ответственного секретаря — 2-45-48; отдел партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05188. Заказ № 2590.